

Miljø- og Planlægningsudvalget
MPU alm. del - Bilag 239
Offentligt

Nyord den 1. februar 2006

Til Folketingets Miljøudvalg

Miljøministeren bedes kommentere borgerinddragelse i nationalparkprojekter og fredninger

Foreningen Nyord, har skrevet et brev til miljøminister Connie Hedegaard vedrørende borgerinddragelse i nationalparker og fredninger. Foreningen har deltaget i pilotprojekt Nationalpark Møn & Nyord, hvor der bl.a. er udviklet et konkret forslag på borgerinddragelse - menighedsrådsmodellen.

I brevet bedes ministeren bliver der rejst spørgsmål,

- Om ministerens klare udmelding om aktiv borgerinddragelse, gælder for fredninger generelt eller kun for de højt profilerede nationalparkerne, samt
- Hvad der skal det ske med de pilotprojekter som ikke bliver udpeget til nationalparker?

Nationalparkerne er jo på mange måder miljøets egen kulturkanon. I pilotprojekterne har det været højt til loftet og frit lejde til at tænke nyt om naturværdier, forvaltning og lokal forankring. Ministeren har været meget klar i sin meldinger: *Jeg har imidlertid ikke fantasi til at forestille mig, at der ikke i enhver nationalpark vil blive en stærk lokal indflydelse på forvaltningen*".

For de ca. 7 pilotprojekter der ikke bliver til nationalparker kan afslutningen på pilotprojekterne imidlertid blive rigtig kedelig. Den folkelige inddragelse og engagement er slut og erstattet af en den gamle fredningsadministration, hvor borgerne er sat uden for døren. Det er faktisk sådan situationen er lige nu, hvor alle venter.

Ministerens interesse for borgerinddragelse kan, for foreningen at se, umuligt begrænse sig til nationalparkerne alene, men må være et varsel om en tiltrængt modernisering af hele fredningsforvaltningen. Lejligheden byder sig jo netop nu, hvor en række opgaver skal flyttes rundt i forbindelse med kommunalreformen.

For at sætte fokus på problemstillingen og få en klar og entydig melding fra ministeren, har foreningen lavet et debatindlæg herom, publiceret i Politiken de 5. december. (Vedlagt). Da vi ikke har set ministerens respons herpå, har vi med vedlagte brev bedt ministeren kommentere artiklen og spørgsmålet om borgerinddragelse i fredninger generelt, herunder hvad der skal ske i de pilot-områder der ikke bliver udpeget til nationalparker.

Med venlig hilsen

Michael Stolt

Formand for Foreningen Nyord, og Nationalpark Møns arbejdsgruppe "Nyord-gruppen"

Hans Henriks Stræde 6, Nyord
4780 Stege

Vedlagt:

Kopi af brev til ministeren.
Debatindlæg fra Foreningen Nyord Politikken – "Naturbeskyttelse med lokal støtte"
Nyord som del af en nationalpark – er det ny en god idé? – Nyord-gruppens endelige rapport

Kære miljøminister Connie Hedegaard

Borgerinddragelse i nationalparkprojekter og fredninger.

Foreningen Nyord deltager i forberedelserne om en mulig nationalpark på Møn og Nyord. Nyords beboerne var, i kraft af dårlige erfaringer med borgerinddragelse i de eksisterende fredninger, i tvivl om de ønskede at anbefale en nationalpark i området. Dette var baggrunden for en brevveksling med ministeren i foråret 2005. Deres svar var afgørende for øens beslutning. Jeg tillader mig at citere fra Deres brev:

"Jeg har imidlertid ikke fantasi til at forestille mig, at der ikke i enhver nationalpark vil blive en stærk lokal indflydelse på forvaltningen".

På baggrund af Deres klare og utvetydige besked, besluttede Norboerne at sige ja til en nationalpark. Betingelsen var blot,

- at formålet bliver at *natur, kulturmiljø og by* videreføres og styrkes,
 - at de lokale får reel indflydelse på nationalparkens *indhold og forvaltning, og*
 - at der indgås en gensidig forpligtende *aftale* mellem myndigheder og lokalsamfund herom.

I pilotprojekt Møns endelige afrapportering blev Nyords "*menighedsrådsmodel*" lanceret som et forslag til organisering af nationalparker, ikke kun på Møn men i nationalparker generelt.

Den nationale følgegruppe har også sat borgerinddragelse på dagsordenen og interesseret sig for *menighedsrådsmodellen*. Uden en aktiv borgerinddragelse risikerer nationalparkerne at ende som de eksisterende fredninger – ekspertstyre uden folkelig forankring.

Foreningen Nyord har været i kontakt med andre pilotprojekter, der også diskuterer hvordan der kan sikres en stærk lokal indflydelse på forvaltningen. Her er to nye spørgsmål dukket op:

- Hvad skal det ske med de pilotprojekter som ikke bliver udpeget til nationalparker?
- Skal de eksisterende fredninger videreføres uden borgerinddragelse?

Nationalparkerne er jo på mange måder miljøets egen kulturkanon. I pilotprojekterne har det været højt til loftet og frit lejde til at tænke nyt om naturværdier, forvaltning og lokal forankring. For de pilotprojekter der ikke bliver til nationalparker kan afslutningen imidlertid blive rigtig kedelig. Den folkelige inddragelse og engagement er slut og erstattes af en velkendt fredningsadministration, hvor borgerne er sat uden for døren. Det er faktisk sådan situationen er lige nu, hvor alle venter.

Vi er imidlertid overbevidst om at ministeren ønsker en stærk lokal indflydelse på forvaltningen af fredninger generelt, både *med og uden* nationalparker. Ministerens interesse for borgerinddragelse kan, for os at se, umuligt begrænse sig til nationalparkerne alene, men må være et varsel om en tiltrængt modernisering af hele fredningsforvaltningen. Lejligheden byder sig jo netop nu, hvor en række opgaver skal flyttes rundt i forbindelse med kommunalreformen.

For at sætte fokus på problemstillingen og få en klar politisk melding fra ministeren, skrev vi et debatindlæg herom, publiceret i Politiken de 5. december. (Vedlagt).

Da vi ikke har set ministerens respons herpå, vil vi med dette brev bede ministeren kommentere artiklen og spørgsmålet om borgerinddragelse i fredninger generelt, herunder hvad der skal ske i de pilot-områder, der ikke bliver udpeget til nationalparker.

Vi ved at der er stor interesse i projekterne rundt om i landet for ministerens svar. Samtidig har ministeren i tidligere udmeldinger været befriende klare. Det gør selvsagt ikke forventningerne mindre.

Med venlig hilsen

Michael Stolt, - Formand for Foreningen Nyord, og Nationalpark Møns arbejdsgruppe "Nyord-gruppen"

Hans Henrik Stræde 6, Nyord
4780 Stege

Vedlagt: Debatindlæg fra Foreningen Nyord Politiken – "Naturbeskyttelse med lokal støtte"
Nyord som del af en nationalpark – er det nu en god idé? – Nyord-gruppens endelige rapport

OPINIONS- OG LITTERATURBEKÆFTET BØRN BREDA — DEBATREDAKTØRER ELLER Ø. ANDERSEN, TINE MARIA WINTHIER OG SØREN NIELSEN — LEDEKOLLEKTIVET LARS TRIER MOGENSEN — KRONIKREDAKTØR ANDERS JERICHOV

Opinion,
Rådhuspladsen 37
1785 København V
Telefon: Debar 33 47 23 37
Telefax: Kronik 33 47 25 67
Fax: 33 99 48 61

Læserevne, højst 100 ord,
eller **debatindlæg,** højst 400
ord, sendes med navn, titel og
postadresse til: Debatredak-
tionen, Indlæg kan sendes på
diskette med print eller som
e-mail til debat@pol.dk

Kronikforlæg på ca.
2.200 ord sendes med
navn, titel og postadresse
til Kronikredaktionen.
Indlæg kan sendes på
diskette med print eller som
e-mail til kronik@pol.dk

Vi bringer kun tekster, der er sendt til
Politikens Redaktion forbeholdt sig
ret til at redigere i indsendte tekster.
Debatens forfatter på
Politikens åbne debatforum
www.politiken.dk/debat

»Det er fuldstændig grotesk at have sådan noget i børnemafdelingen. Bunketterne bør slet ikke sælges den slags til små piger, fordi det sender nogle seksuelle signaler«
LARS BAKROED, familie- og forbrugsmiljøminister (R) om push-up-bh'er til børn, i Ekstra Bladet

Naturbeskyttelse med lokal støtte

Det kan ikke være meningen, at det kun er i de kommende nationalparker, at de lokale skal inddrages aktivt i naturbeskyttelsen.

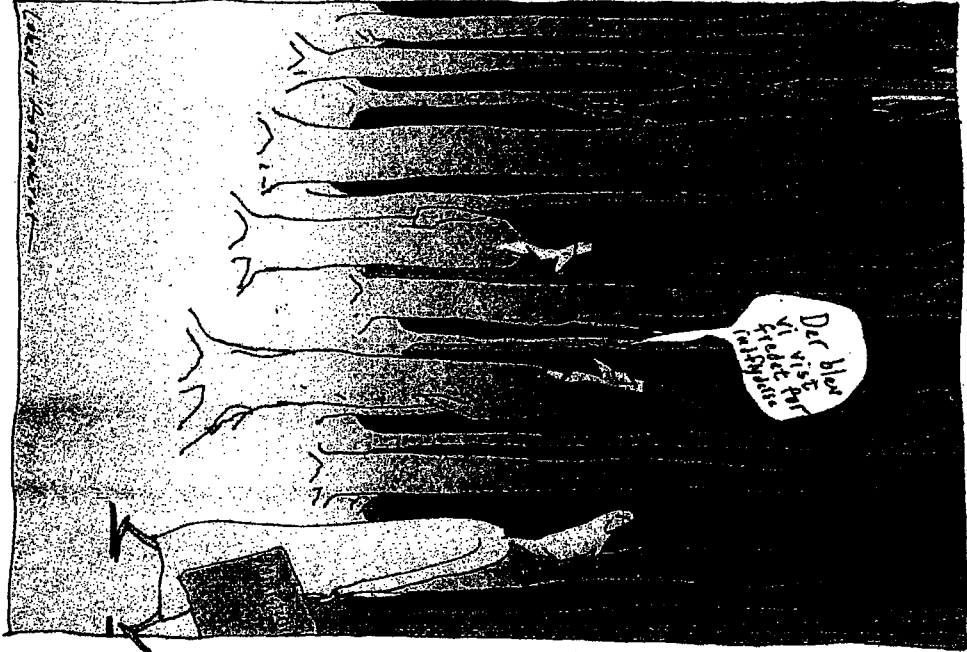
Naturpolitik
Af Michael Slet, William Houmann og Göran Wilke, Nordjylland, Filadelfiok Nationalpark Møn & Nyord

Miljøministerens løfter om borgerinddragelse og lokal forvaltning i nationalparker er stærkt udfordret af den nye forvaltningsmodel for miljø- og naturområdet. Men det glade budskab kan ikke være forbeholdt nationalparker. Miljøministeren må sikre, at de nye forvaltningsstrukturer kommer til at gennemføre hele natur og miljøområdet.

Miljøministeren har lovet, at kommende nationalparker skal være stærkt lokalt forankret. Det er en flot og foresynet politisk melding. Men også nødvendigt. Uden løfter om aktiv borgerinddragelse samdrøjt opbakningen til de mange nationalparkerprojekter. I 2003 blev der sat syv pilotprojekter, der skulle bane vej for de første nationalparker i Danmark. Med nationalparkerprojekterne blev der varslet nye tider. Lokalt betydningsfulde skulde blive en vigtig medspiller, ja nærmest få vedtaget, når miljøministeren skulle prioritere og sælge over for andre samfundsbærende. Forventningerne var og er store. På Læsø har befolkningen ved en folkeafstemning sagt klart nej tak. Spørgsmålet er, om det kan gøres anderledes i andre projekter, at befolkningen er væk over for myndighedernes smukke lokationer om

borgerinddragelse. På Nyord, en del af nationalpark Møn, har befolkningen på trods af dårlige erfaringer med fremhængningsarbejde sagt ja til en nationalpark. Bestyrelsen er blot, at formålet bliver, at natur, kulturmiljø og byudvikling og sikres, at de lokale får reel indflydelse på nationalparkens indhold og forvaltning, og at der indføres en gensidig forpligtende aftale mellem myndigheder og lokale. Indførelse af en lokal forvaltningsmodel er beskrevet i Nyords bidrag til nationalparkerprojektets rapport, se www.nyordinfo.dk. For beboerne er det ikke afgørende, om det hedder nationalpark, lokalpark eller blot en lokalt forankret og miljøvenlig fremtid. Men det kan vel ikke være sådan, at det er selve navnet på fremtiden, der afgør, om de lokale bliver involveret med eller ej?

Ministeriets forslag på at sælge nationalparkerne til skulpturelske lokalbeholdninger har nemlig betydning, at det er ved at blive udviklet til forvaltningsmodeller. En særlig for nationalparker, hvor der er højt til loftet og frit ledige til at tænke nyt om naturverdi, forvaltning og lokal forankring. De mindre projekter er henviset til den gammeldags fremtid "Danmarkscenter", som ikke har været til diskussion. Nu har myndighedernes ikke haft held med at holde de to ting adskilt. Der er da også svært at love guld og grønne skove til nationalparkerne, mens den øvrige naturforvaltning

udskillede ministeriets dilemma. Borgernes blev opfordret til at komme med idéer om at lytte til borgerne, der

mulje- og fremhængningsinddragelse har et indvirkningsområde og tværfaglig ekspertise, som de myndighederne må forholde sig aktivt til. En opdeling med borgerinddragelse i de få udvalgte nationalparker og eksperimentelle i det øvrige land gør det ikke bedre. Hvis nationalparker og øvrige naturforvaltning skal have en folkelig accept, er myndighederne nødt til at tage kritiske beslutninger og betragte sin egen administration ud fra et kundesynspunkt. Løst og løst er selvsagt, at borgerinddragelsen skal tænkes ind i beslutningsprocesserne generelt, ikke kun i de højt profilerede nationalparker. Alt andet er utroværdigt. I april skrev miljøminister Connie Hedegaard til forvaltningsmyndighederne i Nyord: »Jeg har imidlertid ikke fantasi til at forestille mig, at der ikke i enhver nationalpark vil blive en stærk lokal indflydelse på forvaltningen«. Nu har ministeren en gennemført andledning til at modernisere den samlede fremhængnings- og miljøforvaltning, således at nationalparkerne ikke kommer til at stå i deres eget spor. Strukturreformen betyder, at en række opgaver i de kommende år skal flyttes rundt mellem myndighederne. Når revideret allerede skal løses om og fastprosedurer brydes, der byrder sig en oplagt mulighed for at skabe en mere tilsvarende organisation og regulering. Målet er til at få øje på. En organisationsreform lever op til de krav, som naturen og nutidens borgere stiller til en moderne forvaltning.

Hvor er Foghn?

Reach
Af Steen Gade,
miljøpolitisk ordfører (SF)

Y. Nærme og miljøministeren for vedtagelsen af den nye kemikaleregulering i EU. Reach. Bemærk har det været mange år, siden de første ambitioner skitser blev lavet for snart 10 år siden.

De helt forventelige jobbyrder fra kemikalereguleringen fik stor hjælp af statslederne fra Frankrig, Tyskland og Storbritannien under de første møder om den nye kemikaleregulering i EU. Dette er en meget stor opfordring til statsministere.

Der skal være, uden at den danske statsminister melder sig. Det er kvæst. Dermed har statsministeren påtaget sig et løbende arbejde for de tilsvarende ændringer i form af lovgivning og styring af den nye kemikaleregulering i EU. Dette er en meget stor opfordring til statsministere.

Statsministeren har tidligere undskyldt den danske samarbejdsforhold under besættelsen og næsten også sin egen bog om minimalisten. Hvad vil statsministeren bruge som undskyldning for sin manglende opbakning til miljøministeren og sin støtte til industrien i forbindelse med gennemførelsen af kemikalereguleringen?

For statsministeren er det her sidste udfordring for at undgå lokale forringelser af det oprindelige forslag til forbedret kemikaleregulering i EU. Dette er en meget stor opfordring til statsministere.

Et uforståeligt afslag

Frivilligt arbejde
Af Linette Jørgensen, formand for KLO's bestyrelse

SÅ HAR KLO igen fået afslag fra Socialministeriet fra puljen til frivilligt socialt arbejde, PUF. Kultur- og Litteraturministeriet for Læseplan-disponerede KLO, er en handlingsplan, udkommet i forbindelse med den nye situation, der holder til i Vejen.

Begrundelsen for afslaget er præcis, at »ansøgningen er uden for puljens formål og ønskelighed på grund af...»

Der er der har til rådighed i den nye pulje KLO indleverer cirka 300 titler årligt og har et udvalgt på cirka 1.500 titler blinde/ordblindesagsbehandling.

Hvad kan KLO gøre for at få ministerens opmærksomhed på KLO's vigtige arbejde med indsamling af uddannelsesmateriale til landets ældre borgere, folkeskoleelever og andre under uddannelse, der som følge af læsehæmning ikke kan følge af læsehæmning på en anden måde kan fuldføre en uddannelse? Og hvor KLO sendte Århus 40 hvor villeg, udmærkede personer, pensionsløst, fysiske og effektive, som i det daglige arbejder frivilligt for organi-

”Nyord som del af en nationalpark - er det nu en god idé?”

Foreningen Nyord

Pilotprojekt Nationalpark Møns
lokale arbejdsgruppe ”Nyord-gruppen”

December 2004

Indholdsfortegnelse:

Forside: Lodstårnet

Side 2: Indholdsfortegnelse

Side 3: Indledning

Side 4: Læsevejledning. Kort om Nyord

Side 5: 30 års erfaringer med fredninger – om erfaringer med amt, kommune og stat.

Side 7: Pilotprojekt Nationalpark Møn og nye toner

Side 8: FORSLAG TIL NATIONALPARK – ”Nyord-modellen”

Side 11: 1. Vision for naturen på Nyord

Side 13: 2. Vision for kulturmiljøet

Side 15: 3. Vision for by-/egnsudvikling.

Side 16: Retten til at færdes i naturen – A-pas til de lokale

Bilag A: Medlemmer i ”Nyord-gruppen”

Bilag B: Menighedsrådsmodellen

Bilag C: Blå-, grøn-, grå- og sortliste. (mål for dyr og planter)

Bilag D og D1: Forslag om implementering af onsdagsjagt.

Bilag E: Trafiktælling.

Bilag F: Beskrivelse af aktiviteter i arbejdsgruppen.

Bilag G: Officiel pressemeddelelse fra ”Kampen om indflydelse”

Bilag H: DOF/Fugleværnsfondens mindretalsudtalelse vedr. implementering af onsdagsjagt

Bilag J: Uvildig enganalyse. Udført af Anna Bodil Hald fra Danmarks Miljøundersøgelser (DMU). Selvstændig publikation.

Digte er skrevet af Jan Stolt.

Foto og billeder: Pernille Kofoed og Michael Stolt

Redaktionsgruppe: William Houman, Göran Wilke og Michael Stolt.

Yderligere information om Nyord kan findes på www.nyord.info

Rapporten har været behandlet på et offentligt møde på Nyord, inviteret af Foreningen Nyord. På mødet besluttede øens beboere, at rapporten skulle fremsendes som Nyords officielle bidrag til pilotprojektet.

Engen

Mine kabbelejer,
gule, gule
og viber
og lærker
højt i den lyse majhimmel,
majdag.

Indledning

Miljøministeriet har udpeget området Østmøn, Ulvshale og Nyord som en af 7 mulige nationalparker - områder med nogle ganske særlige værdier. Det er godt set af Miljøministeriet. Nyord har store kvaliteter, også i en national sammenligning. Det har Nordboerne nu altid ment, men det er dejligt, at ministeriet er kommet til den samme konklusion.

Der er noget særligt ved den lille ø Nyord - dyre- og plantelivet på engene, markerne og de lavvandede områder i Bøgestrømmen, øens historie med lodseri, landbrug, fiskeri og søfart, den uskiftede landsby og det aktive sociale liv og sammenhold. Et samfund hvor natur og historie spiller en central rolle og hvor fiskeri, sejlads, naturoplevelser og jagt er en vigtig del i dagligdagen. Tanken om at bevare og beskytte Nyords natur, kultur og sikre at det også i fremtiden er et levende samfund - det er ikke blot rigtigt, det er nødvendigt. Uden Nyord ville Danmark være lidt fattigere.

I Nationalpark-projektet har myndighederne meldt ud, at de ønsker en aktiv borgerinddragelse. Stat, amt og kommune ønsker at høre, hvad de lokale mener om hist og hint. Interessant. Myndighederne gentager at intet ligger fast og at alt er til debat. OK. Vi får endelig at vide, at den lokale opbakning er afgørende for om projektet bliver til noget eller ej. Dejligt, ja det lyder næsten for godt!

Når Nordboerne alligevel, de smukke lokketoner til trods, er skeptiske så hænger det sammen med vore dårlige erfaringer. Vi har i 30 år været fredede og bevaringsværdige. I perioden 1967 - 1975 blev hele Nyord fredet - byen, markerne og engene. Fredningerne var vi med til at sætte skub i for at forhindre en fjendtlig overtagelse og et vidtløftigt sommerhusprojekt. En god løsning den gang.

Men fredningerne blev ikke en succes. Den fredede natur har ændret karakter og fredningen har berøvet os vor historiske "ret" til at færdes i naturen. En udenbys fond med et godt formål, en tromlende facon og manglende respekt for andres interesser, har forment os adgang til "vore" marker.

Sidst, men ikke mindst, har vi måttet sande, at fredning ikke er en folkelig sag. Det er noget eksperter løser over hovedet på os almindelige borgere. Man kunne tro, at de lokales viden og holdninger var relevante. Ak nej. 30 års erfaring fortæller os, at borgerne opfattes som irriterende og deres synspunkter upassende i myndighedernes fredningsforvaltning.

Her beskriver Nordboerne, hvordan Nyords natur, kulturhistorie og levende bysamfund kan sikres en god fremtid. Det handler ikke om at "konservere" by og natur og gøre de få tilbageværende beboere til kustoder fra en svunden tid. Nej, Nyord skal være et aktivt samfund der forvalter sit historiske arv, dyrker sine erhverv og benytter og beskytter naturen, som vi har gjort i hundrede år.

Vi synes at "Nyord-modellen" er ganske ligetil. Når vi alligevel er i tvivl om den passer ind i Nationalpark-projektet, handler det om noget helt andet. Forslaget udfordrer den hidtidige fredningsforvaltning på to vigtige punkter, nemlig,

- at de lokale får reel indflydelse på nationalparkens indhold og forvaltning.
- at miljø, natur og by/egnsudvikling ses som ét hele og ikke adskilte discipliner, og

det er tankevækkende, at forvaltningen af Danmarks kirker er overgivet til "amatører" - de lokale menighedsråd. Kirkerne er ikke blot fredede, de er en vigtig del af vor kulturarv og hellige steder. Spørgsmålet er, om Miljøministeren er lige så tillidsfuld overfor de lokale som Kirkeministeren.

- Hvis ikke, siger vi pænt nej tak til Nationalpark Møn.

Kort om Nyord

Nyord er en lille ø i det lavvandede Bøgestrømmen, nord vest for Møn, med en enestående natur med et meget rig dyre- og planteliv. Nyord by er en af Danmarks få uskiftede landsbyer, oprindeligt med 20 gårde der købte sig fri af Kronen i 1769. Øens historie handler om et blandet erhverv med lodseri, landbrug, fiskeri og søfart. Frem til slutningen af 1880'erne stod de 20 gårde for lodseriet i Bøgestrømmen, der engang var Danmarks mest omfattende, kun overgået af Øresund.

I dag har byen 50 faste indbyggere, og godt 100 i weekend- og ferietider. Byen har kro, kirke, købmand, havn, forsamlingshus og et lille lokalhistorisk museum. Øens beboere består primært af håndværkere, selvstændige erhvervsdrivende, lønmodtagere, fiskere, landmænd og pensionister.

Byen har en stærk tradition for fælles projekter og fælleseje og beboerne ejer og driver øens havn, der er en forudsætning for øens fiskeri og for de mange besøgende lystsejlere. Nyords forsamlingshus udgør et andet vigtigt led i byens aktiviteter og sammenhold. Forsamlingshuset blev opført i 1905 og ejes og drives siden da ligeledes af øens beboere. Forsamlingshuset fungerer som samlingspunkt i øens sociale liv og øens mange kulturelle og sportslige foreninger.

Foreningen Nyord er talerør for øens beboere og formanden er valgt direkte af medlemmerne.

Arbejdsgruppe vedrørende Nyord

Pilotprojekt Nationalpark Møn har nedsat en arbejdsgruppe vedrørende Nyord. I gruppen er der en række borgere fra Nyord, en repræsentant for pilotprojektets sekretariat samt en repræsentant for DOF/Fugleværnsfonden. Sidstnævnte er menigt medlem af Fugleværnsfondens lokale arbejdsgruppe og deltager primært i Nyord-gruppens arbejde som observatør og almindelig diskussionsdeltager. Man kan således ikke ud fra nærværende rapport sige noget om DOF/Fugleværnsfondens officielle holdning til rapportens ideer og visioner for fremtiden.

For at sikre en demokratisk forandring på øen er arbejdsgruppen optaget som udvalg i Foreningen Nyord. Rapporten har været diskuteret på et møde med Nyords beboere den 3. december. Det blev her besluttet, at rapporten er Nyords officielle bidrag til pilotprojektet vedrørende nationalpark Møn. I Bilag A vises en oversigt over medlemmerne i arbejdsgruppen

Læsevejledning

I dette dokument vil vi beskrive Nyords forslag til, hvordan en nationalpark kan udformes og administreres. Før vi præsenterer vor vision - "Nyord-modellen" - synes vi det er på sin plads at give nogle eksempler på den hidtidige fredningsforvaltning. Ikke for at rippe op i gamle sår men blot for at give myndighederne nogle eksempler på hvordan deres færden har tegner sig, set fra et kundeperspektiv. Det forklarer måske også, hvorfor vi, somme tider er, lidt skeptiske. Her er tre eksempler:

30 års erfaring med fredninger

Vi har gennem 30 år været kunder i den offentlige butik som hedder "fredningsforvaltning". I perioden 1967 - 1975 blev det hele fredet; - byen, markerne, engene og de lavvandede farvande omkring øen.

Siden da har kommune, amt og stat på hver sin måde administreret fredningen af den ø, vi bor og lever på. En ting har de dog haft til fælles - de har aldrig ønsket at lytte til de lokale. Nogle gange har vi nærmest følt at vi forstyrrede dem, når vi henvendte os og kom med observationer eller synspunkter. Selv om vi er amatører, så kan det jo ske, at lokalsamfundet sidder inde med både viden og fornuftige idéer.

Vi kan ikke forstå, hvorfor fredningsmyndighederne har været så afvisende. Det er jo ikke øens befolknings færden i naturen, der er en trussel mod naturen og som har gjort en fredning nødvendig. Det er den store interesse udefra. Projektets trafiktælling viser, at der for hver Nordbo går 2.000 besøgende årligt! Rent faktisk har vore forfædre og - mødre plejet og levet af øens natur på en ganske udmærket måde i adskillige århundreder. Truslen kommer ikke fra os. Det har embedsmændene måske overset.

Amtet - fredningen af engene

Dengang engene blev fredet blev de brugt til græsning af mindre kvægbesætninger. Ejerskabet lå hos øens landmænd. Hegn imellem de forskellige marker sikrede et lavt græsningstryk, en varieret fauna og et rigt dyre- og fugleliv. Øens befolkning kunne færdes frit og de lokale dyrkede jagt.

STORSTRØMS AMT

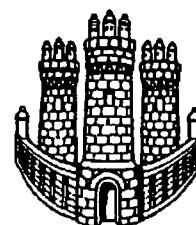
Med fredningen og senere EU-tilskud blev engene attraktive for udenbys folk. Fugleværnsfonden lokkede landmændene med høje priser. I dag sidder fonden på hovedparten af engene. Vi er forment adgang til "vore" gamle marker og de lokales jagt er nu indskrænket til nogle mindre arealer, som de lokale lodsejere stadig ejer. Til gengæld synes vi, at Fugleværnsfonden er passiv, når forpagteren forbryder sig mod fredningsbestemmelser eller får sager på halsen om manglende dyrevelfærd.

Amtet har i sin fredning givet tilladelse til et stigende antal kreaturer, hegnene er væk og engenes oprindelige og varierende miljø er ved at forsvinde. Det ville være naturligt, at amtet reagerer, når de fredede områder ændrer karakter. Ja de kunne måske ligefrem spørge de lokale, der er tættest på. Ak nej.

Når 94 af Nyords i alt 110 vinter- og sommerbeboere skriver under på en appel med en anmodning om, at amtet på ny overvejede antallet af kreaturer på engene og forslag om et møde med beboerne, bliver begge dele pure afvist. Amtet kunne ikke se nogen grund til at ændre beslutningen eller mødes med Nordboerne. Meldingen er klar: Det er amtet alene, der står for fredningen, og det skal de lokale ikke blande sig i!

Kommunen – bygningsbevaring, kommunikation og weekendattester

Med fredningen af Nyord by blev der indført en række bestemmelser, der skulle bevare byens oprindelige stil. Kommunens embedsmænd har i tidens løb lagt forskellige fortolkninger i, hvad vi måtte og ikke måtte med vore huse. Det mærkelige er, at kommunen aldrig har spurgt os Nordboere om hvad vi mente. Måske kunne vi i fællesskab finde frem til nogle retningslinier, som alle har at holde sig til.

Nyord by ligger i et udkantsområde med lavt befolkningstal. Vi har været de første til at opleve serviceforringelser, uanset om vi taler om busforbindelser, lægehjælp og syge-transport, vedligeholdelse af veje, eller muligheder for at få det verdensomspændende Internet til vores lille ø.

Selv om Nyord er et vigtigt og attraktivt turistmål for Møns mange turister, og kommunen og turistforeningen vedkender sig sin "gæld" til Nyord, har øen aldrig følt, at vi fik kredit herfor.
- Det blev ved takken.

Nyord by er blevet attraktiv og pittoresk for sommergæster. Huse der kan opnå weekendstatus sælges i dag til priser, hvor de lokale ikke kan være med. Vi risikerer at ende som en spøgelsesby udenfor ferieperioder og weekender Sidste år indførte kommunen et stop for udstedelse af weekendattester, stoppet har dog visse modifikationer. Her spørger vi igen. Hvorfor tager kommunen ikke os med på råd? Vi burde have fælles interesser og i fællesskab fastlægge principper for, hvornår det skal være rigtig beboelse og hvornår husene mest egner sig til feriebrug.

Staten – bruger 8 mio. kr. på to fredede bygninger
Sidst i 90'erne købte Skov- og Naturstyrelsen to af byens større gårde. De skulle istandsættes og dernæst kvit og frit tilbydes lokalsamfundet. Idéerne omhandlede lokalhistorisk museum, udstillingslokaler og andre former for offentlige formål. Bygningerne blev lavet helt i stand udvendigt for den nette sum af 8 mio. kr.

Det var bare ét problem – staten glemte at spørge øens borgere om de ville have gårdene forærende! Kommune og amt fik tilbudt gårdene gratis, men de takkede begge nej. Efter at kommune og amt begge havde sagt nej, satte staten gårdene til salg på en offentlig auktion. Nyords beboere - som ikke vidste, at de skulle have dem tilbudt ganske gratis - blev opmærksomme på auktionen. De afleverede et bud på de to gårde. Vi ville lave den store – og øens største – gård til lokalhistorisk museum, foreningshus og fælles værksted. Af vort tilbud fremgik at den anden gård skulle bruges til beboelse og at indtægten fra salget skulle finansiere dele af istandsættelsen.

Da ministeriet opdagede, at de havde "klokke" i sagen, mødte departementschefen personlig op på Nyord, og undskyldte den ringe behandling. Departementschefen sagde, at vi, som sagen forelå, desværre ikke kunne få gårdene kvit og frit, men til den pris vi havde tilbudt. Vort bud var i øvrigt kun godt 100.000 kr. under det højeste bud.

Glæden var kort. En juridisk direktør fra Skov- og Naturstyrelsen meddelte kort efter, at vor plan var "uladsiggørlig". Problemet var ikke, at der kun blev museum og offentlige formål i den ene bygning. Nej problemet var, at vi i tilbuddet tillod os at sælge den ene gård fra.

Kort efter blev begge gårde solgt til et arkitektfirma, uden noget forbehold for videresalg. Få år senere solgte firmaet begge gårde videre, med en pris der lå tæt på det dobbelte af købsprisen. I dag er den ene gård sommerhus med weekendattest, og den anden under istandsættelse som bolig.

Denne historie handler om at myndighederne bruger 8 mio. kr. på et offentligt formål, som endte i privat eje. Rent faktisk var myndighedernes købspris lidt højere end salgsprisen, på trods af en istandsættelse for 8 mio. kr.! Det, synes vi, var en dårlig handel og spild af offentlige penge.

Det er også en historie om, hvordan embedsmænd kan køre rundt med de lokale, der faktisk ville det samme som myndighederne; - nemlig at lave et lokalhistorisk museum og sikre at statens midler til den meget dyre istandsættelse kom offentligheden til gode. For god ordens skyld vil vi understrege, at dette ikke en kritik af dem, der til sidst fik de to gårde, men det der gik forud for deres køb.

Pilotprojekt Nationalpark Møn og nye toner

Nationalpark-projektet er lidt af en "kovending" fra myndighedernes side. Her lover de bod og bedring, inviterer til samarbejde og åben dialog. Nu vil de høre på os og vore idéer. Alt er til debat og vi må komme med alle de forslag vi kan hoste op med!

Vi har fået at vide at kommunen har en taknemlighedsgæld til Nyord fordi vi er en af Møns store turistattraktioner. Vi er tilmed blevet bedt om at aflevere en ønskeliste til investeringer omkring vor havn, hvilket vi har gjort med stor glæde og en klædelig beskedenhed.

Vi har også fået at vide, at der i Skotland findes en ordening, hvor de lokale har særlige rettigheder til at bruge naturen. Kommunen har sagt, at nogle særlige rettigheder til Nordboerne om at kunne færdes i naturen, kunne være relevant i en nationalpark for Nyord. Kommunen har ligefrem signaleret, at emnet weekendattester kunne diskuteres.

Vi synes at det er en rigtig god idé, at myndighederne i pilotprojektet er samlet i en styregruppen for nationalparkprojekt. For os, der har haft svært at råbe myndighederne op, er det dejligt at have deres opmærksomhed og at have dem samlet ét sted. Nu skal vi ikke løbe rundt mellem myndigheder, og vi kan hurtigt finde ud af om de trækker i samme retning eller ej. Som borger ville det være langt lettere, hvis der var et sådant koordineringsforum i fremtiden, nationalpark eller ej.

Når vi i pilotprojektet bad om en uvildig undersøgelse af engenes tilstand og - en mulig kritik af amtets fredningsadministration - blev projektet efter en længere sagsbehandling bevilget. Det vil vi sige mange gange tak for, og det viser, det kan blive til mere end snak. Amtet gjorde desværre indsigelse mod idéen. Desto større var vor glæde, da de andre myndigheder støttede vort forslag.

Vi vil her også kvittere for generelt god behandling fra pilotprojektets sekretariat, herunder for bevilning af en trafiktælling. Nu har vi ikke kun styr på græsningstryk på engene men også turistryk i byen. 100 000 besøgende om året! 90 000 med bil og busser og 5 - 10.000 med båd eller cykel. Det betyder af hver Nordbo har 2.000 besøgende om året.

Men det hele skal ikke være ros. Nationalparksekretariatet snød os i en hockeykamp - et spil om indflydelsen - ved at stille op med toptrænede lejespillere fra den store nabø Falster. Men den sag skal vi nok klare bilateralt i det tidlige forår. (Bilag H: Officiel pressemeddelelse)

PILOTPROJEKT

FORSLAG TIL NATIONALPARK - "Nyord-modellen"

En folkeligt forankret forvaltning af nationalparker

Forvaltning af fredningsbestemmelser omkring natur og bygninger er traditionelt underlagt et ekspertstyre, med et stort demokratisk underskud. Dette er lidt besynderligt, da fredninger netop omhandler afvejning af forskellige interesser, hvor eksperternes faglige viden kommer til kort.

Den traditionelle fredningsforvaltning på miljø- og bygningsområdet står i åbenlys modstrid med tankerne om lokal selvforvaltning og de grundlæggende demokratiske værdier som vort samfund baseres på. Demokrati er jo en hyldest til "amatørismen", hvor folkelig indflydelse skal matche de "professionelle" eksperter. Magten over landets finanser er f.eks. ikke givet til den klogeste økonomiprofessor, men til en gårdejer Pedersen.

En demokratisk og lokalt baseret model for forvaltning af nationale værdier findes inden for andre områder. I over hundrede år har landets menighedsråd været rammen for forvaltning af landets kirker. De lokale menighedsråd, der ikke er eksperter men lokalt valgte, har fået overdraget ansvaret for at administrere det kirkelige arbejde med alt, hvad det omfatter.

Menighedsrådet er demokratisk funderet og har ansvar for både "sagen" og for de nagelfaste bygninger samt personale. Det er en seriøs sag at sidde i et menighedsråd, fordi menighedsrådene både forvalter offentlige midler og skaber rammerne for andres trosudøvelse, samtidig med at de passer på historiske bygninger. Alligevel tør myndighederne lade almindelige mennesker tage ansvaret.

Menighedsrådet består ikke af fagfolk og derfor skal det søge råd og vejledning hos specialister. Menighedsrådets "almindelige mennesker" er bemyndiget til at tage de endelige beslutninger i sognets sager. Med ansvaret følger penge og menighedsrådene budgetterer og bruger pengene, men der er kontrol med pengeforbruget. Der er også kontrol med, om rådene udfører sit arbejde forsvarligt og denne ordning har fungeret fint i 100 år!

I bilag B er menighedsrådsmodellen nærmere beskrevet. Tanker om lokalt forankret demokratisk model er tillige uddybet i bilag G: Principper for og elementer i en demokratisk styreform.

Nyord foreslår, at der i nationalparkprojektet fastlægges en tilsvarende demokratisk og lokalt baseret model for forvaltningen af nationalparken, hvor de lokale inddrages i prioritering og administration i et tæt samarbejde med myndigheder og andre interesser. I lighed med menighedsrådene skal de "folkevalgte" kunne trække på ekspertvidden. Det afgørende er, at prioritering og afvejning af hensyn ikke overlades til "eksperter", men til et "menighedsråd", der har en lokal og demokratisk forankring.

Model for lokalt forankret demokratisk styreform i eventuelt kommende nationalparker i Danmark:

Kommentarer:

Det lokale nationalparkråd vælges af beboerne i det område, der dækkes af rådet. Herudover er der et medlem, der er embedsmand i den regionale naturforvaltning.

Ansvarsområde: Pleje og genopretning af naturområder og kulturhistoriske bygninger, samt kulturhistoriske landskabstyper, foruden at sikre at forsigtighedsprincippet overfor kulturmiljøerne håndhæves. Formidle støtte til udviklingen af lokalsamfundet. Arbejde på, at der skabes sammenhæng mellem natur, kultur og et levende samfund.

Økonomi: Udarbejder budget og er ansvarlig for et selvstændigt regnskab. Aftaler, kontrollerer og betaler de udførte arbejder.

Det regionale nationalparkråd vælges af medlemmerne i de lokale nationalparkråd. Statskovrideren er "født formand". Nuværende styregrupper for pilotprojekterne kan med tiden og med forholdsvis små ændringer udvikle sig til regionale nationalparkråd.

Det overordnede nationalparkråd består af en repræsentant for hver af de regionale nationalparkråd, samt et antal medlemmer, der er udpeget af ministeren.

År

tiden i lyset
lysets ø
sommergrønne kyster
sundet uendeligt-blåt
tiden i lyset

Aftale mellem lokalsamfund og myndigheder

En beslutning hos Nyords beboere om at blive en del af en Nationalpark kan få stor betydning for øens natur, kultur og bysamfund. Derfor ønsker Nyords beboere en **forpligtende aftale** med myndighederne, der fastlægger principper for nationalparkens indhold og organisering.

Nyord skal betragtes som ét hele – **natur, kultur** og et levende **bysamfund**. Naturen skal benyttes og beskyttes, de kulturelle værdier videreføres og Nyord skal være en levende by, hvor det er attraktivt at bo med mulighed for at færdes i naturen, dyrke erhverv, nyde god offentlig service m.m.

En nationalpark skal sikre at de **tre ligeværdige hensyn** alle bliver tilgodeset. Dette betyder bl.a. at der skal ske en række initiativer og beslutninger der supplerer fredningsbestemmelser og hvor det sandsynligvis bliver nødvendigt at justere eksisterende fredninger.

Tilrettelæggelsen og driften af nationalparken skal tage udgangspunkt i et forsigtighedsprincip, hvor den **demokratisk og lokalt baserede forvaltning** fortløbende skal sikre, at øen udvikler sig i den ønskede retning. En nationalpark hverken kan eller skal være statisk.

I aftalen skal myndighederne forpligte sig til at sikre lokalsamfundet gode betingelser for by/erhvervsudvikling, hvor lokalsamfundet bliver direkte part i beslutninger og administration af en nationalpark. Aftalen må udover selve nationalparken også omfatte supplerende tiltag, hvor kommune og region i kraft af anden lovgivning kan understøtte en ønsket udvikling på Nyord.

1. Vision for naturen på Nyord

Biologisk mangfoldighed med fixpunkt i tiden, hvor engen, højlandet og byen blev fredet.

Vi vil arbejde på at skabe den størst mulige diversitet i naturen og på denne måde give de sjældne arter bedst mulige levevilkår. Diversiteten kommer ikke ved at lade naturen passe sig selv, men den opstår ved gensidig påvirkning mellem beboernes aktiviteter og naturen. Nyords natur er et kulturlandskab. Med en stor diversitet giver vi også mulighed for de bedst mulige naturoplevelser for beboerne og besøgere – og dermed den bedste forståelse for at værne om natur- og kulturlandskabet på Nyord.

Der skal ikke herske tvivl om, at Nyords beboere ser øen og dens natur som en helhed, hvor alle del-elementer har lige stor betydning og at et naturområde med så stor variation som muligt, herfra ses som mest værdifuldt. Biologisk mangfoldighed sikrer de allerbedste og mest kvalitetsprægede naturoplevelser for fastboende og besøgende.

Vi er glade for, at Nyord er vært for mere sjældne og spektakulære arter, som vi naturligvis er forpligtede til at tage vare på. Vi ser imidlertid ingen konflikt i at beskytte disse arter og samtidigt tilgodese en mere mangfoldig natur. I tiden op til fredningen omkring 1975 var naturen uomtvisteligt mere mangfoldig og varieret på Nyord.

Vi ser det som et meget vigtigt led i nationalparken at genfinde det gode af det gamle og forene det med det bedste af det nye.

Dag

Rødbenen fløjter vemod,
flyver
over majengen,
igen,
langt ude,
vemod, vemod.

Treenigheden: Engen – højlandet – byen.

Nyords tre meget forskellige naturtyper har hver deres særpræg – går man i dybden erkender man dog hurtigt, at der på mange måder er et meget fint samspil og at de tre dele ikke kan betragtes isoleret. Eksempelvis bygger landsvalen sin rede i en gammel lo på en gård i byen, og mens ungerne er små fanges insekter i luftrummet over byen og højlandet. Senere søger de unge svaler ud over engen for at finde føde over de mange sjap-søer. En hidsig sommerstorm renser måske luften for myg og så ser vi de elegante fugle langs træer, husmure og andre steder, der er læ – før de til sidst sætter sig og får et pust på en gammel telefontråd.

Vi kunne forestille os, at der i den nære og fjernere fremtid udarbejdedes analyser og målsætninger for de tre landskabstyper. Så områderne kunne plejes, så dyr og planter fik lidt bedre vilkår det enkelte sted men i særdeleshed også på den samlede biotop – øen Nyord.

Fremtidsværkstederne viste vejen – de lokale havde ordet – og meningerne!

Der er i pilotprojektforløbet været holdt to temamøder på Nyord. Mellem 40 og 50 personer mødte op hver gang. Der blev sagt meget, også om naturen. Her følger nogle eksempler i ganske usorteret orden.

- Genskabe eng med orkideer
- Landbrugets driftsformer – lidt mindre stort
- Klokkefrøen genindføres
- Reetablering af Lange Sø
- Genetablere markskel og stisystemer
- Plante små buske – til skjul og føde
- Genskabe så meget som muligt af den gamle vegetation
- Vedligeholdelse af grøfter – så vandet kan løbe væk
- Oversigtskort over stisystemer
- Faunapassager
- Vejkanter slås to gange det første år, derpå en gang om året.
- Genskabe 5 søer med tilhørende markskel
- Tudser skal kunne vandre
- Stier langs kysten på det høje
- Udryd bjørneklo - uden hysteri
- Hensyntagen til vegetation ved sprøjtning
- Bevar Bukketorn
- Engene: Skelgrøfter, tuer, selektiv afgræsning
- Haverne skal også med i naturplan

Desuden er følgende projekter igangsat:

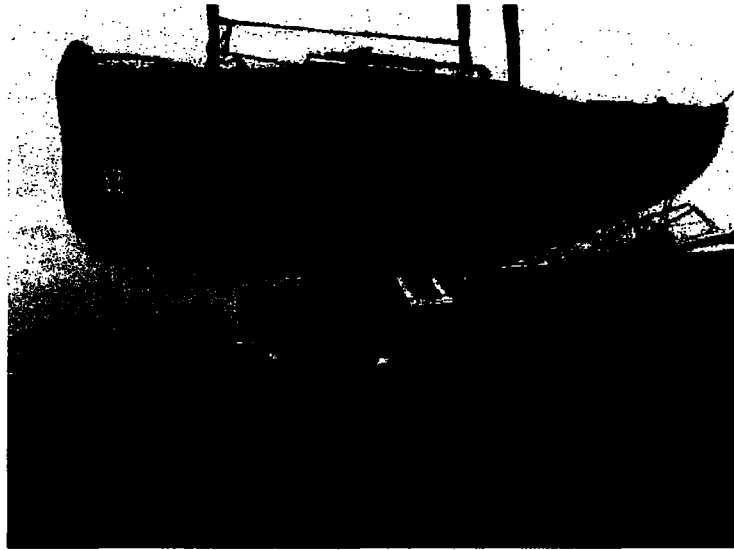
- Uvildig undersøgelse af engene, græsningstryk, flora og hydrologi. (Bilag J)
- Genskabelse af vældeng ved Troldebankerne
- Differentieret slåning af vejkanter
- Genskabelse af et lille overdrev mellem kirkegården og engene
- Retablering og pleje af stier
- Trafiktælling (bilag E)
- Registrering og bekæmpelse af kæmpe bjørneklo
- Udarbejdelse af grønliste, gråliste, sortliste og blåliste. (Bilag: C)
- Strandrensning
- Genskabelse af tangdige ved P-pladsen

Efterfølgende er følgende emner dukket op: Registrering af sommerfugleliv, muligheden for at udnytte braklagte arealer til fodermarker og muligheden for at lave beplantninger, til glæde for insekter fugle mm.

En positiv proces er sat i gang og nu drejer det sig om at holde gryden i kog. Hvordan? Lade myndighederne overtage i traditionel forstand - de ved bedre. Måske – men vi mener at ”amatørerne” skal tages på ordet. De har i hvert fald vist engagement og så går de ikke hjem til fyraften - de bor der nemlig lige midt i herlighederne – en hidtil overset ressource!

Det skal bemærkes, at Nyord-gruppen har valgt at følge styregruppens afgræsning for søge- og kerneområder. Derfor har vi i hele vores arbejde valgt at se bort fra vandfladen omkring Nyord. Det har vi fundet mest hæderligt. Vi er naturligvis bevidste om, at de lavvandede områder er særdeles spændende og at masser af fugle holder til dér.

Skal vandfladen inddrages kræver det efter vor opfattelse en helt ny runde, med mulighed for at formulere oplæg til nye undersøgelser og analyser.

2. Vision for kulturmiljøet

Nyords historie er velbeskrevet og kulturmiljøet er ligeledes undersøgt og beskrevet udførligt. Det skyldes naturligvis, at Nyord har noget at tilføje til historien og at Nyord, i modsætning til mange andre lokaliteter, har formået at bevare sit særkende og meget af den oprindelige kultur i en turbulent tid. Vi er taknemmelige overfor dem, der gennem tiderne har været visionære, uden dem havde vi ikke haft Nyord som vi kender den i dag.

Landbruget på Nyord har været igennem den samme voldsomme udvikling som har præget resten af Danmark. Små brug bliver nedlagt og jorden lagt ind under ganske få ejendomme. Store jordarealer er købt af Fugleværnsfonden og endnu andre arealer forpagtet ud til landmænd fra Møn. Landbo-kulturen er ved at forsvinde fra Nyord, en udvikling der formentlig ikke kan stoppes, vi ønsker dog alligevel at der gives maksimale muligheder for at opretholde en vis form for selvstændigt landbrug på øen. Kanalisering af EU midler eller satsning på nicheproduktion og branding af kvalitetsprodukter kunne være en mulighed.

Det understreges at alle tiltag i forhold til ændringer i dyrkningsformer og arealanvendelser mm. skal ske efter et **ufravigeligt princip om frivillighed**. Nyord-gruppen tilslutter sig tillige tankerne, som er beskrevet i dokumentet: "Visioner for et nationalt naturområde", udarbejdet af arbejdsgruppen for Land- og Skovbrug under Pilotprojekt Nationalpark Møn.

Et liv i tæt kontakt med naturen præger stadig livet på Nyord. Der udøves stadig erhvervsfiskeri fra øen. Fiskerne fanger primært ål og rejer efter metoder præget af traditioner. Fiskerne har stor indsigt og erfaring i lokale naturforhold. Det er essentielt, at denne viden bibeholdes og det gør den kun, hvis nye generationer af fiskere har mulighed for at udøve erhvervet. Fiskeriet bidrager med kvalitetsfødevarer og mange søger til havnen for at opleve den aktivitet fiskeriet medfører.

Når vejret var for barskt til fiskeri gik mændene på Nyord på jagt, simpelt hen for at brødføde familien. En stærk lokal jagtforening har i samarbejde med fremsynede og idealistiske lodsejere formået at undgå at jagten blev overtaget af betalingsstærke folk udefra. Det er centralt for kulturen på Nyord, at der forsæt er mulighed for at dyrke den traditionelle strand og engjagt. (I bilag D: "Implementering af onsdagsjagt" skitseres et forslag om at åbne for "datojagt" i vildtreservatet på Sønderholm).

Der er et stærk fællesskab på øen og det skyldes givet at man simpelthen ikke kan undgå at møde hinanden i den lille by. I et lille bysamfund har man ganske enkelt behov for hinanden. Man samles

på havnen, i kirken, i fiskerskurene eller i foreningerne. Nyord har et meget stærkt foreningsliv. F.eks. "render" vi til generalforsamlinger hele foråret. Det er helt centralt for foreningerne at der fortsat er folk "nok" til at være med på den ene eller anden måde. Et forsat stærkt fællesskab og foreningsliv forudsætter, at mennesker også fremover har mulighed for at bosætte sig fast på øen. Det kunne en evt. nationalpark måske medvirke til.

Kulturmiljøet omkring kirke og kirkegård er stærkt og magter givet at stå alene, men dette miljø bør naturligvis nævnes som et af øens bærende kulturmiljøer.

Mange af beboerne på Nyord har valgt at bo på øen på grund af samspillet mellem den unikke natur og det meget aktive, historiske kulturmiljø. Derfor er det vores vision at styrke både naturen og kulturmiljøet på Nyord. **Ved vurdering af nye tiltag vil vi anvende forsigtighedsprincippet for at undgå at skade naturen, men vi vil også anvende forsigtighedsprincippet for at undgå at påvirke kultur-miljøet negativt.**

Vi finder det vigtigt:

- at fastholde strukturen med den uudskiftede landsby og at gøre byen med gårde, huse og haver endnu smukkere i respekt for det oprindelige
- at fastholde spor af stjerneudstyknngen og måske gøre dem endnu tydeligere
- at fastholde variationen i dyrkningsformer og arealudnyttelsen bl.a. for at tilgodese den biologiske mangfoldighed
- at søge at fastholde landbokulturen bl.a. ved at udvikle metoder og produkter som basis for småproduktion, eller eksempelvis at etablere et græsningslaug
- at holde liv i det kystnære fiskeri, så fiskerimiljøet også fremover bidrager til havnemiljøet og desuden at der er mulighed for at købe friskfangede fisk
- at indrette et mini-lodsmuseum i lodstårnet (formentlig Danmarks mindste museum på ca. 4 kvadratmeter)
- at give mulighed for at det nyindrettede lokalhistoriske museum "Nyord-udstillingen" forsat kan fungere og udvikles til gavn for lokale og besøgende.
- at genoplive af de gamle kapsejladser
- at bidrage til bevare Nyords og Bøgestrømmens jolle og bådetradition
- at jagt forsat skal have mulighed for at udøves i det omfang, vi kender i dag og at der fremover åbnes muligheder for at drive jagt på arealer, som i dag er underlagt fredningsbestemmelser
- at fastholde kulturen med mange foreninger og udvikle nye demokratiske modeller, til glæde for nærmiljø og lokalbefolkninger, i en tid med tendens til centralisering og globalisering
- at udvikle muligheder for formidling – så andre kan få en mere kvalitetspræget oplevelser af kulturmiljøet

3. Vision for by-/egnsudvikling

Det tredje og sidste led i en nationalpark er ønsket om at sikre Nyord by som et levende bysamfund. Nyord skal være et aktivt samfund der forvalter sit historiske arv, dyrker sine erhverv og benytter og beskytter naturen som vi har gjort i hundrede år.

I nationalparkprojektet arbejdes der med en idé om at beboerne ikke skal stilles ringere end dem, der bor uden for nationalparkerne. Ud fra det forsigtighedsprincip, der er omdrejningspunktet for nationalparkprojektet, er det en alt for uforpligtende formulering. Det må være en særlig forpligtelse for nationalparken at sikre at landsbyerne i projektet i fremtiden skal være levende lokalsamfund.

Naturen på Nyord er ikke "vild" men netop et kulturlandskab, udviklet gennem århundreders brug af naturen. Sådan skal det også være i fremtiden. Nationalparkprojektet må være garant for, at der bliver gode livsbetingelser for Nyord by, herunder at de lokales historiske ret til at bruge og færdes i naturen videreføres.

Nyord by ligger i et udkantsområde, der oplever en til stadighed ringere offentlig service. Som led i en samlet aftale omkring en nationalpark er det helt afgørende, at der sikres god offentlig service og infrastruktur og muligheder for lokale erhverv, der gør Nyord til et sted, hvor erhvervsaktive, børnefamilier og pensionister kan have en god dagligdag.

Den ønskede by-/erhvervsudvikling omhandler infrastruktur og serviceydelser, der formelt ligger uden for selve nationalpark-projektet. Grundtanken er imidlertid, at myndighederne ved beslutningen om at oprette en nationalpark skal forpligte sig til at yde en koordineret og samlet indsats, der sikrer, at nationalparken lever op til de satte mål, også hvad angår by- og egnsudvikling.

Meget har været debatteret, følgende er fundet vigtigst:

- at tilvejebringe fælles hus med værkstedsfaciliteter for øens mange beboere der bor i små huse, f.eks. ved at myndighederne køber et større hus/gård
- at forbedre kollektiv transport, også af hensyn til de sejlede turister
- at forbedre faciliteterne på havnen f.eks. med handicaptolet, legeplads, ny mastekran, asfalt/hockeybane, pæn afslutning af udfyldning vest for havnen
- at aftale økonomisk støtte til restaurering af byens bygninger og veje
- at foranledige nedgravning af el-ledninger og andre ledninger (telefon, Internet og tv), samt bevaring af enkelte telefonpæle af hensyn til fuglelivet (evt. i samarbejde med DOF)
- at yde økonomisk bistand til at sikre Internet og TV på øen og samtidig reducere de mange paraboler der skæmmer byens udseende
- at få lavet en bindende aftale med kommunen om principper for administration af weekend-attester

Argumentet for at yde Nyord en særlig økonomisk støtte er ganske ligetil. Med 100 000 turister årligt er Nyord et af Møns mest attraktive turistmål. Hvis værdien af hver turist blev sat til sølle 10 kr. svarer det til, at Nyord bidrager med 1 mill. kr. årligt. Dem vil vi gerne have del i.

Retten til at færdes i naturen – A-pas til de lokale

Et vigtigt mål med en nationalpark er at beskytte naturen og sikre at denne også kan bevares til efterfølgende generationer. Området omkring Nyord er et gammelt kulturlandskab, der i århundreder er anvendt til landbrug, jagt, fiskeri og sejlads. Natur og dyreliv bærer præg af, at øens lille befolkning har benyttet og beskyttet den natur der var grundlaget for samfundets eksistens. Som allerede nævnt, skyldes fredningen af Nyord ikke lokalbefolkningens brug af og færden naturen, men at naturområdet var og er attraktivt mål for andre. Trafiktællingen har vist at der for hver Nordbo går 2000 besøgende årligt.

I nationalpark-projektet har kommunen introduceret den såkaldte skotske model, hvor de fastboende får særlige muligheder for at færdes i naturen, og hvor der gælder strammere regler for andre områder. Nyords beboere er glade for myndighedernes tilbud om en form for "A-pas", der sikrer naturoplevelser for lokalsamfundet og ser dette som et naturligt led i en aftale om en nationalpark.

Bilag A: Medlemmer i arbejdsgruppen

Nyord-gruppen:

Fra vestre: Michael Stolt: Folkeskolelærer, William Hovman: Kemiker, Klaus Simonsen: Bankbetjent, Kluk Arp-Nielsen, husmor, Ellen Hovman: Husmor, Eva Marschner-Jensen: Lodsejer, Inge Nielsen: Laborant, Finn Christensen: Malermester, Tom Hansen: Erhvervsfisker, Göran Wilke. Weekendbeboer, Jørgen Riber: Erhvervsfisker, Ikke til stede ved fotografering: Børge Stolt: Lodsejer / chauffør og Ole Larsen: Folkeskolelærer (rep. Fuglværnsfonden) og Kenneth Jensen (rep. Pilotprojekt Nationalpark Møns sekretariat)

Bilag B: Menighedsrådsmodellen - Menighedsrådets ansvar og kompetence.

Valg til menighedsråd

Menighedsrådet består af to slags medlemmer: de demokratisk valgte medlemmer og præsten, der er "født" medlem. Ved en afstemning i rådet har alle stemmer lige vægt.

Før et valg opstilles på et offentligt møde en eller flere lister med forslag til rådsmedlemmer. Bliver der opstillet flere lister, afholdes derefter afstemningsvalg. Er der kun én liste, vil de, der står på listen udgøre menighedsrådet i de næste 4 år.

Menighedsrådet udpeger selv formand, næstformand og kasserer. I princippet kan man kun træde ud af et menighedsråd ved flytning til et andet sogn eller ved at melde sig ud af folkekirken.

Menighedsrådets ansvar

Når man tiltræder som rådsmedlem skriver man under på, at man vil arbejde for at styrke det kirkelige liv – man kan ikke gå ind i rådet med den hensigt, at man vil modarbejde kirken.

Det er derfor menighedsrådets ansvar, sammen med præsten, at få det kirkelige liv til at fungere. Heraf følger, at det også er menighedsrådets ansvar at vedligeholde kirke og kirkegård og sørge for, at der er personale til at afvikle gudstjenester og arrangementer. Uden en kirkebygning er det svært at få det kirkelige liv til at fungere.

En gang om året holder rådet kirkesyn, hvor bygningernes tilstand vurderes og eventuelle mangler noteres i en protokol. Hvert 3' år deltager provsten og en ingeniør eller arkitekt i synet og deres kommentarer skrives i protokollen. Hvis en "mangel" bliver ved med at optræde i synsprotokollen skal menighedsrådet komme med en utrolig god forklaring til provsten ved provstesynet.

Menighedsrådet er forpligtet til at søge råd hos sagkyndige arkitekter, havearkitekter, historikere eller ingeniører hvis det er relevant - og provstiudvalget eller stiftet skal nok sige til, hvis man overtræder denne forpligtelse. Selvom der er denne blanding af vejledning og kontrol med menighedsrådets enkeltopgaver er det stadig rådet, der har det fulde ansvar

Økonomi:

I løbet af foråret udarbejder menighedsrådet et budget for det følgende år. Uden at bruge de kirkelige fagudtryk kan man sige, at budgettet skal deles op i en drift-del og en bygnings-del. For ikke at miste troværdighed overfor de instanser, der udbetaler pengene, er det meget vigtigt, at budgettet er realistisk og omhyggeligt udarbejdet.

Der er 9 sogne i vores kommune. Der bliver indbetalt et begrænset beløb i kirkeskat til kommunen og dette beløb skal deles af de 9 sogne - der er ikke flere penge! Ved et fælles møde argumenterer man for hver sit budget og derefter fordeler provstiudvalget pengene til de enkelte sogne – dette sker på et møde i august.

Når menighedsrådet har fået pengene er det ikke bundet af de enkelte budget-poster, men har friheden til at prioritere og oven i købet kan man i dag overføre et "overskud" til følgende år. Alligevel har rådet ansvaret for, at de opgaver man har budgetteret, også bliver gennemført. Har man behov for penge til et større bygningsarbejde kan rådet låne dem i stiftet. Et stiftslån skal tilbagebetales på 4 til 7 år og renten er 4%. Renter og afdrag skal indarbejdes i de følgende års budgetter.

Menighedsrådets kasserer skal føre regnskab på en autoriseret måde, som er ens for alle menighedsråd, og regnskabet bliver revideret af en ekstern revisor mindst én gang om året. Kassebeholdningen må aldrig være negativ.

Hvert kvartal skal menighedsrådet have en regnskabsopgørelse og hvert enkelt medlem har pligt til at sætte sig ind i rådets økonomi.

Aflønning af rådsmedlemmer

Kasserer, formand og kirkeværgen får et honorar (for tiden får formanden 7.000,- om året før skat, men så er kørsel og telefon mm. også indregnet). De andre rådsmedlemmer får ikke honorar, men de kan efter reglerne få kørselsgodtgørelse og diæter. Her på Nyord udbetaler vi ikke kørselsgodtgørelser eller diæter – i stedet indleder vi hvert møde med at spise sammen.

Provst og provstiudvalg

Provsten er som embedsmand udpeget af biskoppen og i sidste ende af dronningen. Provstiudvalget er valgt af alle menighedsrådsmedlemmer i provstiet. Det er vigtigt, at provstiudvalget er valgt af os, da de fleste beslutninger, der er af væsentlig betydning for os, bliver taget af provstiudvalget. Provsten sørger for, at "enhedsforvaltningen" bliver overholdt. Biskoppen kigger provsten over skulderen og i administrative sager kigger kirkeministeren biskoppen over skulderen – i teologiske sager er biskoppen øverste instans.

Sammenfatning

Kort og godt: Menighedsrådet er demokratisk funderet og har ansvar for både "sagen" og for de nægelfaste bygninger samt personale. Det er en seriøs sag at sidde i et menighedsråd fordi rådet både forvalter offentlige midler og skaber rammerne for andres trosudøvelse samtidig med at rådet passer på historiske bygninger. Alligevel tør man lade almindelige mennesker tage ansvaret. Menighedsrådet består ikke af fagfolk og derfor skal det søge råd og vejledning hos specialister.

Menighedsrådets "almindelige mennesker" er bemyndiget til at tage de endelige beslutninger i sognets sager. Med ansvaret følger penge og rådet budgetterer og bruger pengene, men der er kontrol med pengeforbruget. Der er også kontrol med, om rådet udfører sit arbejde forsvarligt og denne ordning har fungeret fint i 100 år!

Bilag C:

Arbejdet med listerne er ikke afslutter

BLÅLISTE:

Arter som vi gerne så etablere sig på Nyord (under udarbejdelse):

Hvid stork

GRØNLISTE:

Arter der efter vores opfattelse bør gøres en indsats for at bevare på Nyord (under udarbejdelse):

Planter:

Ager guldstjerne	<i>Gagea villosa</i>	Kirkegården
Dyndurt	<i>Limosella aquatica</i>	Runde sø
Soløje alant	<i>Inula britannica</i>	Engene udenfor hegn, Tertuerne
Samel	<i>Samulus valerandi</i>	Troldebankerne
Strand tusindgylden	<i>Centaureum vulgare</i>	Vejkanter på engene
Maj gøgeurt	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Richards vandje, grøft ved kirkegårdsvejen
Kødfarvet gøgeurt	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Richards vandje
Trævlekrone	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	Richards vandje, Troldebankerne
Abeblomst	<i>Mimulus guttatus</i>	Troldebankerne
Slangetunge	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Engene
Spidshale	<i>Parapholis strigosa</i>	Engene
Musehale	<i>Myosurus minimus</i>	Optrådte steder på engene
Mark rødtop	<i>Odontites verna</i>	Engvejene
Hareøre	<i>Bupleurum tenuissimum</i>	Skelgrøfter på engene, tuer
Hjertegræs	<i>Briza media</i>	Troldebankerne, Krageholm, Langengene
Gul frøstjerne	<i>Thalictrum flavum</i>	Nørrestrand, Troldebankerne
Tvebo Baldrian	<i>Valeriana dioica</i>	Troldebankerne
Billebo - Klaseskærm	<i>Oenanthe aquatica</i>	Kop sø
Eng kabbeleje	<i>Caltha palustris</i>	Nørrestrand, Troldebankerne, Richards vandje
Hvid okseøj	<i>Chrysanthemum leucanthemum</i>	Brinkerne ved hovedvejen

Svampe

Judasøre *Auricularia auricula-judae* På gamle hyldetræer

Krybdyr og padder:

Grønbroget tudse Runde sø, Aksfloden og i byen
Skrubtudse Runde sø, Aksfloden og i byen
Grøn frø Runde sø, Kop sø
Lille vandsalamander Runde sø, brønde og kældre i byen
Snog Runde sø, Kop sø, Aksfloden, Richards vandje
Mark firben Stendiger og i kældre i byen

Pattedyr

Hare Højlandet og engene
Flagermus (arter ukendt) Byen, Bag land

Fugle

Kobbersneppe, Brushøns, Natugle, Rødben, Hættemåge, Vibe, Fjordterne, Klyde og mange flere både ynglende og rastende fugle. Her må DOF kunne hjælpe.

Sommerfugle

Her må Jens Stolt kunne hjælpe

Kulturplanter:

Bukketorn *Lycium barbarum* Diger, hegn og langs kysten
Svaleurt *Chelidonium majus* I byen
Hjertespend *Leonurus cardiaca* I byen
Kransburre *Marrubium vulgare* I byen
Ambra *Artemisia arbrotanum* Kirkegården og i byen
Marietidsel *Silybum marianum* I byen
Bulmeurt *Hyoscyamus niger* I byen
Toårig - Natlys *Oenothera biennis* I byen
Sødkærm
Peberrod *Myrrhis odorata* I byen, Troldebankerne
Armoracia rusticana I byen
Pigæble *Datura stramonium* I byen

Klodsblommer, kræger, valnød samt gamle æble- og pæresorter

Sortliste:

Arter, vi ikke ønsker på Nyord (under udarbejdelse):

Planter

Kæmpe bjørneklo *Heracleum Pubescens*

Richards vandje, i byen,
Nørrestrand?, Langengene?
Sønderholm?

Kirtel kortstråle *Galinsoga ciliata*

I byen

Fugle

Hus skade

Pattedyr

Brun rotte

Andre:

Dræbersnegl

GRÅLISTE:

Arter vi mener, skal reguleres (under udarbejdelse):

Planter

Stor nælde *Urtica dioica*

Fugle

Gråkrage
Skarv ?

Pattedyr

Ræv
Mår ?

Bilag D: Implementering af onsdagsjagt.

På fremtidsværksteder der er blevet afholdt på Nyord henh. 7. april og 19. maj 2004, blev der rejst ønske om at datojagt i reservatet på Nyord Sydeng blev gjort mulig. På et tovholder og sekretærmøde efter 1. fremtidsværksted blev ønsket fremført som muligt implementeringsforslag i Pilotprojekt Nationalpark Møn, dog ønskedes nærmere information, - derfor dette dokument.

Fra protokollerne fra fremtidsværkstederne kan man bl.a. andet læse:

Værksted 1:

ONSDAGSJAGTEN GENINDFØRES.

Udgangspunkt: Fuglene bliver i området.

Vi har 6 stykker eng til jagten.

Der er plads nok.

Jagttrykket spredes.

Jagttraditionen vil give socialt samvær .

Onsdagsjagten omfatter kun lokale jægere. Der må ikke ske en kommerciel udnyttelse af jagten.

Jagt hænger sammen med naturbeskyttelse. Naturbeskyttelse i samspil med naturbenyttelse.

Værksted 2:

Onsdagsjagten genindføres.

Hvad var ønskerne?

- Fuglene bliver i området.
- 6 stk. eng til jagt.
- Socialt samvær.
- Kun for lokale jægere.
- Naturbeskyttelse igennem jagt(-pleje).

Hvad siger djævlens advokat?

- Økonomi i forhold til engområderne. Skal der betales penge tilbage?
- Hvad med de stykker hvor der ikke gik lokale jægere?
- At gå på jagt i områder, der er fredet og udset til nationalpark: Kunne det blive et eksempel til efterfølgelse.
- Kan undersøgelse af engene (som er forsøgt igangsat) underbygge ønsket? Og hvornår bliver det afgjort, om undersøgelsen kommer i gang..
- Konkretisere: hvad er naturbeskyttelse i forhold til jagt?
- Har man andre steder købt fredede områder tilbage/åbnet dem for jagt?

Svar på Djævlens advokat og handlemuligheder: (Klaus, Anders, Ole, Ejnar, Michael og Jørgen R.).

- Lokal jagt for lokale jægere betyder, at onsdagsjagten er for jagtforeningens medlemmer.
- At åbne op for jagt i fredede områder kan være et eksempel til efterfølgelse i andre nationalparker – et bud på regulering hvor lokalbefolkningen (A-holdet) får visse fordele og hvor kommercialiseringen af jagt begrænses.
- Vedrørende undersøgelse: DMU's analyser og rapporter er meget grundige og viser at der ikke er væsentlige gener for fuglene generelt – I øvrigt viste det sig, at den lokale jagtforening klarede opgaven med at organisere jagten.
- Jagt og Naturbeskyttelse: Jagt drevet efter principperne i forsøget viste, at jagt ikke påvirkede negativt. Set i en helhed er det vel rimeligt at jægerne, der plejer området (regulerer krager og ræve, plantning af træer mv.), får mulighed for at skyde en and eller to.

- Vi ved ikke om der er blevet åbnet for jagt i andre områder, men et sted skal vel være det første. Og Nyord har jo tidligere vist vejen.
- Nationalpark behøver ikke kun at betyde begrænsninger. Nationalpark er dynamik..

Baggrund:

Forslaget skal forstås på baggrund af at Nyord Sydeng har været permanent reservat siden 1992 med bl.a. med forbud mod jagt.

I årene 1998, 1999, 2000 og 2001 var jagt dog mulig, da DMU i samarbejde med Nyord Jagtforening lavede et forsøg med datojagt i området. Forsøget er udførligt beskrevet i rapporten: "Regulering af jagt på vandfugle i kystzonen: Forsøg med datoregulering på Nyord", af Thomas Bregnballe, Jens P. Hounisen og Ebbe Bøgebjerg.

Forsøget gik i al korthed ud på at lokale jægere gik på jagt i reservatet på bestemte datoer. I 98 en gang hver 3. uge, i 99 en gang hver 2. uge og i 2000 1 gang om ugen og pga. vejrforhold blev forsøget forlænget med et år 2001, hvor jægerne ligeledes gik på jagt 1 gang om ugen. Fuglene i området blev talt og registreret før, under og efter jagten, som altid foregik om onsdagen. Der blev talt fugle ugen igennem for at man kunne få et materiale til at vurdere, om fuglene blev skræmt væk af den jagtlige aktivitet.

Jagten foregik på de 6 sydligste parceller på Nyord Sønderholm og foregik uanset, om det var jagtvej eller ej. Der var 12 jægere på jagt hver gang, som fordelte sig med 2 på hver parcel. Nyord Jagtforening organiserede jægerne. Efter endt jagt registreredes nedlagt vildt og patronforbrug. Det skal nævnes at jægerne foregik på en relativt begrænset del af Nyord Sydeng. Arealerne nord for jagtområdet ejes af Fugleværnsfonden, som ikke ønskede at stille arealer til rådighed for forsøget. Reservatet inkl. vandområdet udgør samlet et areal på knap 10 000 hektar.

Resultaterne af forsøget er beskrevet udførligt i ovennævnte rapport. Overordnet og meget forenklet kan man dog sige, at jægerne i reservatet drevet efter de i rapporten givne forudsætninger ikke havde nogen nævneværdig effekt på antallet af fugle. Der var stort set samme antal fugle på lokaliteten dagen efter, der havde været jagt.

Forslag:

- Der åbnes fra jagtsæsonen 2004 for jagt på de parceller på Nyord Sydeng, som Nyord Jagtforening kan opnå jagtretten på.
- Nyord Jagtforening organiserer jægerne og kun medlemmer af foreningen, som er jagtlejere, kan deltage i jægerne. Undtagelsesvis kan gæster inviteres af foreningen i forbindelse med erfaringsudveksling, repræsentation ol. (Det skal nævnes, at medlemskab af Nyord Jagtforening kræver at man bor på øen, eller at man har meget stærk tilknytning. Der er pt. ca. 30 medlemmer, af hvilke de 18 betaler for at leje jagtarealer, de kan drive jagt på).
- Jagten skal drives én gang om ugen (onsdag) efter præmisserne, som er beskrevet i ovennævnte rapport fra DMU. Dog er kravet om der altid skal være 2 jægere pr. parcel undladt, således at der kan være færre eller slet ingen jægere på jagt. Ligesom jagtforeningen kan vælge at aflyse jæger i tilfælde af dårligt jagtvejr (- i meget stille vejr er det f.eks. uhenigtsmæssigt at drive jagt, da færdsel og skud forstyrrer relativt mere og jagtudbyttet er minimalt).
- Der åbnes mulighed for at invitere "nyjægere" med som gæstjægere i et efter forholdene rimeligt omfang, disse skal altid følges med en erfaren jæger. Formålet med dette er at indføre unge jægere i denne specielle jagtform og lære dem etik og moral, så de med tiden på en ansvarsfuld måde kan videreføre jagtformen og traditionerne

Formål:

At implementere "onsdagsjagt" på Nyord i Pilotprojekt Nationalpark Møn kan umiddelbart virke kontroversielt. Mange vil nok mene at nationalparktanker associerer fredning og mindre indblanding fra mennesker i naturen. Her står vi imidlertid ved et væsentligt spørgsmål: Hvilket natursyn er det vi ønsker, er naturen noget vi "bare" skal kigge på, eller har vi mennesker ret til at færdes i den og måske endda høste af dens overskud?

Ved at indføre datojagt i et reservat, hvor jagt i en årrække har været forbudt, kan man:

- Åbne en ny vinkel til debat om natursyn i pilotprojektet.
- Skabe debat om hvorvidt fredninger og begrænsninger er eviggyldige.
- Afprøve ideen om lokal jagt for lokale jægere.
- Styrke det sociale fællesskab omkring natur og jagt i et lille samfund.
- Se et eksempel på bæredygtig naturbenyttelse og udvikle nye forvaltningsmetoder for benyttelsen i særligt følsomme områder.
- Indføre nye generationer i en ansvarsfuld, bæredygtig og etisk forsvarlig benyttelse af naturen.

Afsluttende kommentarer:

Ovennævnte DMU rapport fremsendes såfremt den ønskes. Kontakt i givet fald Michael Stolt på tlf. 5581 1820 eller mail: michael@stolt.dk, tillige hvis der ønskes mere information om forslaget.

Bilag: D1

Datojagt på Nyord

Af Stig T. Møller

- Jeg vender mig altid om og kigger tilbage på Nyord. Og som lyset falder nu, ligner det nærmest et impressionistisk maleri, siger Michael Stolt. Ja, han hedder stolt – og er det også af den lille ø, der ligger nord for Møn forbundet med en lille bro med kun én kørebane. Man skal vente på grønt lys, før man kan køre ud på denne lille, særprægede og charmerende ø.

Jeg forstår fuldt ud Michael, som vi står her i vores waders denne frostklare aften langt ude på de sydlige enge og ser tilbage på selve byen med de små huse og kirken og den lille hyggelige havn. Nyord er virkelig et besøg værd, og i dag er vi her for at opleve den særlige datojagt, som Nyord har lagt enge til i de forløbne fire år.

Når først lyset er grønt, og broen kan passeres, deler vejen Nyord midtover. Nord for vejen er der enge og syd for også, men her er det fuglereservat, hvor jagten har været forbudt siden 1989, hvor Nyord begyndte som forsøgsreservat frem til 1991, og i dag er Nyord et reservat i princippet på ubegrænset tid. Engene i reservatet udgør 389 ha, men selve reservatet går også ud i Bøgestrøm og Stege Bugt og udgør samlet hele 10.108 ha. Det svarer nærmest til to gange Grib Skov i størrelse.

Onsdagsjagt

En af begrundelserne for reservaterne er, at man ved at skabe jagt- og forstyrrelsesfrie kerneområder kan være med til at skabe større og mere stabile bestande. Og det skulle samtidig give bedre jagt i de tilstødende områder. Der gennemføres i øjeblikket forsøg i Danmark, hvor jagten drives i flere reservatområder efter forskellige kriterier for at undersøge, hvor meget forstyrrelse jagten betyder for både jagtbare og ikke-jagtbare arter. På Nyord er det datojagten, man undersøger. Da forsøget startede i 1998 jagtede man hver tredje onsdag, i 1999 intensiverede man til hver anden onsdag og i 2000 skulle man således jage hver onsdag. Men da 2000 var beriget med megen østenvind betød det, at engene var helt tørre og dermed nærmest uegnede til at indgå som forsøgsår, da fuglene stort set udeblev fra engene. Forsøget er derfor forlænget til at gælde 2001 og sluttede med udgangen af november. En bevilling fra Skov- og Naturstyrelsen sikrede dette. Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) står for undersøgelsen og bistås af Nyord Jagtforening, som organiserer datojagten.

Radiosender på krikænder

-Der er seksten matrikler i reservatet, men det er kun de seks, der jages på, siger Ebbe Bøgebjerg fra DMU. Ebbe er en af de folk fra DMU, som dagligt observerer fuglene, både med kikkert og med antenne. Kikkerten bruges til at iagttage de mange pibeænder, spidsænder, skeænder, gråænder, gæs og vadefugle, som i stort tal bevæger sig rundt på Nyord og tilgrænsende områder. Med antennen kan Ebbe pejle sig ind på de krikænder, som er blevet forsynet med en radiosender. –Vi har fanget krikænderne i fælder ovre på Tyreholm lige syd for Nyord og derefter sat en lille radiosender på. Den kan sende i ca. tre måneder og giver os dermed nogle helt fantastiske muligheder for at se, hvor krikænderne opholder sig, siger Ebbe og kigger ud over kanten på det store fugletårn, der nærmest konkurrerer med kirkespiret inde i byen om at være Nyords vartegn.

Langtflyvende ænder

-Det er jo vores håb, at vi med disse forsøg skaber nogle redskaber for de forvaltende myndigheder, siger Ebbe. –Vores resultater skulle gerne kunne sige noget om, hvor meget forstyrrelse jagten afstedkommer under forskellige forhold. –Det er klart, der er mange faktorer at tage højde for, når man iagttager fuglene. Vandstanden alene kan have stor betydning for, hvor de befinder sig. Og derfor kan den f.eks. være en årsag til, at fuglene i en periode ligger ude ved Tyreholm i stedet for på engene. Det skal man tage højde for, så man ikke tolker det i retning af, at det f.eks. er forstyrrelser på engene, der er årsagen. –Vi kan se, at det er vigtigt, at der er refugier for fuglene, altså steder hvor de umiddelbart kan søge hen og være i fred, når der er jagt. –Men det behøver ikke at være

langt fra jagtområdet. Jeg har f.eks. kunnet iagttage en krikand, som kun lå 300 meter fra selve jagtområdet, mens jagten pågik.

-Det mest fantastiske er dog, at en krikand, som jeg observerede her i området, dagen efter blev skudt i Frankrig! En temmelig lang distance at tilbagelægge på så kort tid. En anden krikand, som blev mærket den 12. oktober på Nyord blev i november meldt fundet eller skudt i Nordirland.

F-16 i luften

Oppe i tårnet står også Egon Hansen, som er tidligere formand for Nyord Jagtforening. Han er født på Nyord og har gået på jagt i knap fyre år på øen. -Det er en dejlig oplevelse at få lov til at gå på jagt på det område, hvor jeg som ganske ung gik på jagt med min far, siger Egon. -Vi er 18 jægere fra Nyord Jagtforening, som har lov til at gå på jagt på fire parceller. De to sydligste parceller er private, så det er jægere udefra, der har jagten her, men de fire parceller nord for er jagtforeningens, og her sætter vi os ud, men kun om aftenen. Vi har en regel om, at man først må gå ud halvanden time før solnedgang, og det bliver naturligvis nøje fulgt.

Et af luftvåbenets F-16 fly drejer aggressivt og lavt henover øen i et øredøvende brøl og giver os vished for, at der findes tusindvis af fugle på engene. Pibeænder i en kæmpeflok går på vingerne og gæs og vadefugle følger efter. Man spørger sig selv om luftvåbnet måske generer mere end jægerne gør? Men ganske kort tid efter brølet har lagt sig, er fuglene tilbage på engene.

-Forsøget her på Nyord giver os nogle gode muligheder for også at få mere konkret at vide om f.eks. krikændernes trækruter, siger Ebbe. -Sådan er der jo næsten altid nogle sidegevinster, og vi lægger vægt på i DMU at tænke sådanne muligheder sammen, når vi nu er ude i felten for at observere. -Det bliver interessant, når vi begynder at kigge på de mange informationer, som vi har samlet over de tre forsøgsår. Og det bliver udover Ebbe, Thomas Bregnballe og Jesper Madsen fra DMU, som skal arbejde med tallene. I løbet af sommeren 2002 foreligger der forhåbentlig resultater af den spændende undersøgelse.

På jagt

Kulden er for påtrængende i tårnet, så vi lister lettere forfrosne ned til bilerne, for vi skal møde Michael nede på havnen. Her er flere klar til "at varme op" til aftenens trækjagt på Sønderengene. Jørgen, der fanger ål om sommeren og syr garn om vinteren, og Anders, som er Michaels fætter og en af de mest passionerede jægere på Nyord. Efter indtagelsen af en pilsner, ganske vist lidt uklogt med tanke på den vandladningstrang det oftest afstedkommer, er vi klar til at hoppe i de store waders, for uden dem kommer man ikke tørskoet hjem fra de våde enge.

Bevæbnet med haglbøsser og hunde ved deres side fører jægerne an, mens fotografen og jeg stavrer bagefter ud på de smukke enge. Fotografen har fået et par waders i violinkassestørrelsen, så han bliver nødt til at hive koket op i sine waders, som en pige ville gøre med sit skørt, hver gang vi skal forcere et vandhul. Godt langt ude på engen stopper Michael, og vi kigger tilbage på byen som ligger i et varmt skær leveret af den nedgående sol. -Se jægerne på de private parceller er allerede på plads, bemærker Egon.

For godt vejr

Forventningerne til aftenens træk er ikke så store. Vejret er faktisk alt for godt. Rusk og regn, plejer man at sige, er det bedste, når man er på trækjagt efter ænder og gæs. Jægerne fordeler sig på engen og placerer sig siddende på hug i nærheden af de små vandspejle, der forhåbentlig vil lokke fuglene til. På Nyord bruger de ikke skjul, nej, der sætter man sig på hug ude på engene og bøjer sig let forover, når fuglene nærmer sig. Selv lægger jeg mig på en mindre jordtue, der er nogenlunde tør. Herfra kan jeg følge jagten. En rustød lysbræmme ligger nu vest og syd for Nyord, efter solen har sænket sig under horisonten. Der sker ikke umiddelbart så meget. Det er endnu for lyst, og der er ingen vind til at sætte rastløshed i fuglene. Langsomt sniger kulden sig ind i mine waders og selv ihærdige forsøg på at holde gang i tærerne ved at foretage jævnlige "krummeøvelser" hjælper ikke synderlig - og der er heller ikke oplevelser til at varme sig på.

Skud i mørket

Men pludselig dukker et par enkelte pibeænder op og ses dreje forbi på parcellen syd for os. To skud lyder, men har ingen effekt, fuglene haster videre ind over engene. Langsomt sænker mørket sig og ude over nordøen ses en lang sort bølgende stribe, som langsomt kommer gakkende nærmere. Et imponerende syn, måske 500 bramgæs svinger henover vores hoveder og forsvinder tilbage mod nord. Men bramgåsen er totalfredet, så her er intet andet at gøre end at nyde synet af den mellemstore gås med de karakteristiske hvide kinder, som dog ikke kan ses i mørket. Et par skud lyder bag mig, men det er umuligt at se, hvad det var, for jægeren sidder langt fra mig helt ude østpå. En pibeand svinger forbi i et vanskeligt skud for Anders, som skyder en gang, dog uden held. Ikke noget, der sker særlig ofte for ham, har jeg kunnet forstå på de andre, som ikke lægger skjul på, at Anders er svær at overgå med en haglbøsse. Endnu en pibeand kommer flyvende, denne gang direkte mod Anders, og det bliver skæbnesvangert. Et skud – og anden ”pakker sammen” og falder til jorden med et bump. Kun få yderligere skud afgives, men jeg kan desværre ikke se, hvad der sker og ligger nu bare og venter på, at Michael kommer for at forbarme sig over mig. Nu vil jeg gerne have varme i mine lemmer!

Varme i kroppen

Det er dejligt at se Michael komme ud af mørket og komme nærmere for at hente mig. Han har skudt efter en enkelt pibeand men uden succes, og nu slår vi følge hen mod Anders, som har haft fornøjelsen af fotografen. Netop som vi når frem, kommer to gråænder trækkende forbi. Bum, et skud lyder fra Anders og en gråandrik falder til jorden. –En grådrake, siger han og tager veltilfreds imod, da hunden kommer med anden. Ja, sådan hedder gråandrikker på Nyord.

Jagten er slut, og vi får den indre varme ved vandringen tilbage over engen mod Nyord, hvor også Egon, der har skudt en krikand og Jørgen med en pibeand i hånden slår følge mod Klaus Simonsens garage, hvor jægerne altid mødes. Her hos jagtforeningens formand noterer hver jæger, hvor han har siddet, antal afgivne skud og hvad der er nedlagt, og vingerne klippes af og sendes til DMU til aldersbestemmelse. Et koldt aftentræk er til ende. Vi hygger og varmer os i garagen, inden vi siger tak og farvel til Nyords jægere, men vi ved, at vi kommer tilbage, både fotografen og jeg. Så derfor på gensyn!

Bilag E: Trafiktælling på Nyord 2004

Usikkerheder ved målemetoderne:

Ved tællingen udført med Skov- og Naturstyrelsens trafiktælleapparat er der enkelte usikkerheder forbundet med antal køretøjer, der har passeret:

- Apparaterne tæller antal aksler, der passerer slangerne, der er lagt over vejen. Det vil sige at hvis der passerer et køretøj med 3 aksler bliver det registreret som 1½ køretøj. Dermed har antal af registrerede køretøjer i skemaet en sandsynlighed for at være for høje.
- På grund af vejens store uregelmæssige krumning i horisontalt plan, kan slangerne godt have tendens til at vibrere uhensigtsmæssigt når et køretøj passerer. Det kan betyde, at der bliver sendt signal om flere akselpassereriger end der reelt har været. Dette betyder ligeledes, at antal registrerede køretøjer i skemaet har en sandsynlighed for at være for høje.
- Tunge cykler/cyklister kan i visse tilfælde være registreret.

Resultater pr. 17. november 2004

Jf. bilag "Trafiktælling Nyord 2004 – resultater", har der været gennemført trafiktælling over 107 dage i 2004.

I løbet af de 107 dage er der samlet optalt, at der har passeret **8.511 køretøjer** i kolonnen "Antal minus lokale beboere". Der har således været et gennemsnit på **79 køretøjer pr. dag**.

På baggrund af dette gennemsnitstal kan det skønnes, at der har passeret ca. 29.000 køretøjer på et år. (Dette er udregnet ved at gange gennemsnitstallet med 365 dage).

Dette tal vurderes at være realistisk på baggrund af usikkerhederne ved målemetoderne (der gør at tallet sandsynligvis er lidt for højt), sammenholdt med det faktum, at optællingen ikke er foretaget i, hvad der må forventes at være hovedsæsonen for turister/besøgende nemlig sommeren og foråret (der derved gør tallet for lavt).

Kenneth Jensen, Pilotprojekt Nationalpark Møn, 18. november 2004.

	Dato	Ugedag	Antal begge retninger	Antal én retning	Antal minus lokale beboere
1	29. juni 2004	Tirsdag	280	140	90
2	30. juni 2004	Onsdag	356	178	128
3	1. juli 2004	Torsdag	313	157	107
4	2. juli 2004	Fredag	379	190	140
5	3. juli 2004	Lørdag	322	161	111
6	4. juli 2004	Søndag	452	226	176
7	5. juli 2004	Mandag	383	192	142
8	6. juli 2004	Tirsdag	469	235	185
9	7. juli 2004	Onsdag	523	262	212
10	8. juli 2004	Torsdag	448	224	174
11	9. juli 2004	Fredag	428	214	164
12	10. juli 2004	Lørdag	401	201	151
13	11. juli 2004	Søndag	477	239	189
14	12. juli 2004	Mandag	466	233	183
15	13. juli 2004	Tirsdag	532	266	216
16	14. juli 2004	Onsdag	477	239	189

17	15. juli 2004	Torsdag	498	249	199
18	16. juli 2004	Fredag	606	303	253
19	17. juli 2004	Lørdag	581	291	241
20	18. juli 2004	Søndag	740	370	320
21	19. juli 2004	Mandag	606	303	253
22	20. juli 2004	Tirsdag	556	278	228
23	25. august 2004	onsdag	266	133	83
24	26. august 2004	torsdag	256	128	78
25	27. august 2004	fredag	247	124	74
26	28. august 2004	lørdag	338	169	119
27	29. August 2004	søndag	405	203	153
28	30. August 2004	mandag	209	105	55
29	31. August 2004	tirsdag	225	113	63
30	1. September 2004	onsdag	230	115	65
31	2. September 2004	torsdag	234	117	67
32	3. September 2004	fredag	235	118	68
33	4. September 2004	lørdag	448	224	174
34	5. September 2004	søndag	410	205	155
35	6. September 2004	mandag	208	104	54
36	7. September 2004	tirsdag	240	120	70
37	8. September 2004	onsdag	228	114	64
38	9. September 2004	torsdag	260	130	80
39	10. September 2004	fredag	259	130	80
40	11. September 2004	lørdag	356	178	128
41	12. September 2004	søndag	274	137	87
42	13. September 2004	mandag	185	93	43
43	14. September 2004	tirsdag	206	103	53
44	15. September 2004	onsdag	177	89	39
45	16. September 2004	torsdag	158	79	29
46	17. September 2004	fredag	200	100	50
47	18. September 2004	lørdag	265	133	83
48	19. September 2004	søndag	273	137	87
49	20. September 2004	mandag	243	122	72
50	21. September 2004	tirsdag	176	88	38
51	22. September 2004	onsdag	150	75	25
52	23. September 2004	torsdag	172	86	36
53	24. September 2004	fredag	180	90	40
54	25. September 2004	lørdag	238	119	69
55	26. September 2004	søndag	282	141	91
56	27. September 2004	mandag	149	75	25
57	28. September 2004	tirsdag	160	80	30
58	29. September 2004	onsdag	144	72	22
59	30. September 2004	torsdag	178	89	39
60	1. Oktober 2004	fredag	202	101	51
61	2. Oktober 2004	lørdag	284	142	92
62	3. Oktober 2004	søndag	279	140	90
63	4. Oktober 2004	mandag	178	89	39
64	5. Oktober 2004	tirsdag	159	80	30
65	6. Oktober 2004	onsdag	173	87	37
66	7. Oktober 2004	torsdag	172	86	36
67	8. Oktober 2004	fredag	204	102	52
68	9. Oktober 2004	lørdag	240	120	70
69	10. Oktober 2004	søndag	356	178	128
70	11. Oktober 2004	mandag	240	120	70
71	12. Oktober 2004	tirsdag	262	131	81
72	13. Oktober 2004	onsdag	223	112	62

73	14. Oktober 2004	torsdag	209	105	55
74	15. Oktober 2004	fredag	193	97	47
75	16. Oktober 2004	lørdag	269	135	85
76	17. Oktober 2004	søndag	195	98	48
77	18. Oktober 2004	mandag	164	82	32
78	19. Oktober 2004	tirsdag	165	83	33
79	20. Oktober 2004	onsdag	154	77	27
80	21. Oktober 2004	torsdag	185	93	43
81	22. Oktober 2004	fredag	146	73	23
82	23. Oktober 2004	lørdag	144	72	22
83	24. Oktober 2004	søndag	146	73	23
84	25. Oktober 2004	mandag	140	70	20
85	26. Oktober 2004	tirsdag	127	64	14
86	27. Oktober 2004	onsdag	175	88	38
87	28. Oktober 2004	torsdag	116	58	8
88	29. Oktober 2004	fredag	141	71	21
89	30. Oktober 2004	lørdag	177	89	39
90	31. Oktober 2004	søndag	246	123	73
91	1. November 2004	mandag	135	68	18
92	2. November 2004	tirsdag	137	69	19
93	3. November 2004	onsdag	151	76	26
94	4. November 2004	torsdag	129	65	15
95	5. November 2004	fredag	153	77	27
96	6. November 2004	lørdag	176	88	38
97	7. November 2004	søndag	210	105	55
98	8. November 2004	mandag	116	58	8
99	9. November 2004	tirsdag	154	77	27
100	10. November 2004	onsdag	123	62	12
101	11. November 2004	torsdag	132	66	16
102	12. November 2004	fredag	122	61	11
103	13. November 2004	lørdag	193	97	47
104	14. November 2004	søndag	154	77	27
105	15. November 2004	mandag	142	71	21
106	16. November 2004	tirsdag	151	76	26
107	17. November 2004	onsdag	123	62	12
I alt					8511

Gennemsnit pr. dag (8511 køretøjer/107 dage)
 Estimeret antal køretøjer i 2004 (gennemsnit pr. dag * 365 dage)

79,5
 29033

Bilag F: Beskrivelse af aktiviteter i arbejdsgruppen

Nyord-gruppen blev etableret på et fællesmøde i forsamlingshuset den 19. februar 2004.

Der er blevet afholdt 10 gruppemøder.

Gruppen har arrangeret 3 temamøder for øens beboere.

Medlemmer af gruppen har deltaget i borgerinddragelsesmøder arrangeret af folk fra RUC

Der er planlagt endnu 1 fællesmøde:

- Et større offentligt arrangement 10. januar.

Desuden forventes medlemmer af gruppen at deltage i flere arrangementer i pilotprojektregi.

Gruppen har haft et samlet budget på 15 000 kr.

Bilag G: Principper for og elementer i en demokratisk styreform:

(Uddrag af dokument "Foreløbige resultater af borgerinddragelsen (værkstedsforløbet) i Pilotprojekt Nationalpark Møn/oktober 2004")

v./ Kurt Aagaard Nielsen og Birger Steen Nielsen på vegne af *koordinationsgruppen for borgerinitiativer*:

Afsnit 3. Indstilling vedrørende styreform i en kommende Nationalpark

1. Der bør være to niveauer i en evt. Nationalpark Møns styreform: Et overordnet Nationalparkråd, der kan tage sig af den langsigtede og samlede planlægning og forvaltning af Nationalparkens udvikling, og et decentralt eller lokalt niveau – "selvforvaltnings-øer" – der kan tage sig af nærmere fastlagte planlægninger og forvaltninger, som varetages direkte af involverede borgere. – under ansvar i forhold til de overordnede, nationalt fastlagte retningslinjer.
2. Nationalparkrådet bør ikke kun bestå af udpegede medlemmer, (som det f.eks. er tilfældet i Styregruppen og i "grønne råd"), men af personer, der er valgt til opgaven enten ved direkte valg, eller ved at delegeretforsamlinger vælger repræsentanter. Hvordan den afvejede sammensætning af sådanne repræsentationer skal se ud, vil vi ikke gå ind i, men nøjes med at gøre opmærksom på behovet for en *enhedsforvaltning*. Heri ligger der, at Nationalparkrådet ikke kun skal varetage forhold, der kan rubriceres under "Skov og Natur", men desuden besidde kompetence og myndighed i forhold til kultur- og erhvervsudviklingen i Nationalparkområdet. Valg af delegerede skal også sikre, at Nationalparkens anliggende konstant bliver *genstand for dialoger og offentlig samtale*. Vi vil heller ikke gå ind i spørgsmål om udformningen af nationalparkens økonomiske myndighedsforhold. Men de økonomiske bemyndigelsesordninger, skal kunne rumme, at *der efter aftale flyttes både midler og myndighed til "selvforvaltnings-øerne"*. Et andet vigtigt princip er, at "selvforvaltnings-øerne" vælger delegerede til Nationalparkrådet, og at Nationalparkrådet har til delformål at udvikle og stimulere oprettelsen og eksistensen af "selvforvaltnings-øer".
3. "Selvforvaltnings-øerne" oprettes igennem aftaler med Nationalparkrådet. Det vil derfor være vigtigt, at de generelle, nationale bestemmelser om nationalparkernes styreform indeholder *enten* en forsøgsparagraf, som sikrer selvforvaltningsmuligheden, *eller* en generel bestemmelse om bemyndigelser til lokale selvforvaltende borger- eller beboer-grupper i eller omkring Nationalparken. En sådan bestemmelse skal muliggøre, at man på Møn *under alle omstændigheder*

kan sikre, at "selvforvaltnings-øer" har ret til økonomiske ressourcer og eksperthjælp – sådan som man i dag kender det fra *menighedsrådsmodellen*.

Grundideen i "selvforvaltnings-øerne" er, at det er de lokale borgere – altså dem, der bor og lever i området – enten som fastboende eller som fritidshuslodsejere, og som derfor har et "hverdagsliv" i området, der kan etablere "selvforvaltnings-øer". For at blive godkendt som "selvforvaltningsområde" skal der udarbejdes en aftale med Nationalparkrådet, hvoraf det fremgår hvilke bemyndigelser og ressourcer, der indgår i selvforvaltningen. Det skal også fremgå af aftalen, hvordan selvforvaltnings-øens formelle demokrati (foreningsregler) ser ud. Det sidste skal med for at undgå, at selvbestaltede mindretal uden lokaldemokratisk basis kan etablere selvforvaltningsgrupper.

Selvforvaltnings-øerne kan have forskellig form og varetage opgaver af forskellig karakter og rækkevidde, og kan således spænde over forvaltning af enkeltfunktioner (f.eks. i form af sti-laug) til en bredere forvaltning af natur- og udviklingsplaner for et område (som det f.eks. har været på tale i relation til Nyord). Den konkrete etablering må derfor foretages i snævert samarbejde med de pågældende borgergrupper. Hvor lokale borgerbaserede selvforvaltningsordninger bliver etableret, skal det samtidig fastlægges, hvordan forvaltningen af det ansvarsområde, der uddelegeres, skal sikres, hvis grundlaget for den borgerbaserede selvforvaltning bortfalder.

Når der lægges så stor vægt på denne selvforvaltnings-ide i styreformen, er det fordi borgerdeltagelsesaktiviteterne i pilotperioden har vist, at det er igennem en sådan selvforvaltningsstruktur, at der kan udvikles lokalt ansvar for og "ejerskab" til en Nationalparks udviklingsproces. De nationale interesser har ikke på samme måde et problem med at få indflydelse på en evt. nationalparks særlige udformning og udviklingsdynamik.

4. Der har i borgerdeltagelsesforløbet været lagt betydelig vægt på, at en evt. nationalpark på den ene side skal baseres på en vidtgående lokal ansvarlighed i form af en uddelegeret selvforvaltning, samtidig med at det på den anden side er blevet understreget, at den ikke *alene* er et anliggende for dem, der befinder sig inden for nationalparken, men for *alle borgere på Møn*". Hvis en kommende nationalpark kun kommer til at omfatte de hidtil udpegede søge- eller kerneområder, foreslås det derfor, at der findes former, der kan sikre de udenfor-boendes konkrete indflydelse. "Selvforvaltnings-øerne" har været diskuteret under overskriften "menighedsrådsmodellen", og i tilknytning hertil er sikringen af de udenfor-boendes indflydelse forsøgsvis blevet formuleret som en mulighed for at "løse sognebånd". Denne model er ikke konkretiseret nærmere, men der er et klart ønske om, at der findes konkrete måder at udmønte denne interesse på.

Ombudsmands- og forligsinstans

Det foreslås endvidere, at der knyttes en ombudsmands- eller voldgiftsperson til nationalparken. I borgerdeltagelsesarbejdet er det kommet frem, at det ofte kan være svært for "marginale grupper" at gøre sig gældende. Der er også blevet formuleret et ønske om, at konflikter kunne bilægges ved konkrete personforhandlinger med deltagelse af en uafhængig person. Vi vil foreslå, at man i forbindelse med udvikling af nationalparkstyreformen prøver at indbygge en sådan funktion. Det forudsætter naturligvis, at selve udpegelsen af personen foregår på en måde, så tilliden til vedkommendes uafhængighed ikke kan anfægtes. Her må man trække på den politiske kulturhistorie omkring den danske ombudsmandsinstitution. Om hovedvægten skal ligge på ombudsmandselementet eller på forligsaspektet, eller om det kan bygges sammen, er der ikke taget stilling til. Der er derimod en klar indstilling om, at der ikke skal være tale om etablering af et nyt bureaukratisk organ, men at denne funktion netop skal have karakter af et lokalt fænomen, der varetages af en ikke-professionaliseret tillidsperson med rådighed over begrænsede ressourcer.

Pilotforsøg

Endelig foreslås det, at Styregruppen allerede i pilotperioden tager initiativ til at afprøve selvforvaltningsfunktioner i form af et eller flere pilotforsøg. Som det har været fremhævet, er den vifte af forslag, der er fremkommet i tilknytning til borgerdeltagelsesforløbet, ikke nødvendigvis relateret til eller afhængig af etablering af en nationalpark. De kan og bør under alle omstændigheder sættes i værk, f.eks. som en udmøntning af et Agenda 21-perspektiv. Der er også fra medlemmer af Styregruppen blevet tilkendegivet en interesse for under alle omstændigheder at understøtte dette fremvoksende borgerengagement, og det kan passende ske i form af etablering af pilotforsøg. Udgangspunkt herfor kan være de fremlagte forslag om etablering af lokale laug af forskellige karakter og evt. det mere omfattende forslag til en selvforvaltningsmodel for Nyord, bl.a. omfattende forvaltning af de nuværende fredningsbestemmelser, udarbejdelse af yderligere naturplaner, jagtregulering, turismeregulering og økonomiske ressourcer til en koordinator for disse aktiviteter. Dette sidste afhænger dog helt af den endelige indstilling fra Nyord-gruppen, der forventes at foreligge i december 2004/januar 2005.

OFFICIEL PRESSEMEDDELELSE

Nationalparkkamp: De lokale fik bank i første runde

Beboerne på den lille ø Nyord, nordvest for Møn, udfordrede i lørdags sekretariatet for Nationalpark Møn på en rullehockeykamp. I stedet for at kæmpe om indflydelse via møder og notater søgte beboerne at få en mere lige kamp på hockeybanen. Det blev det også.

Nordboerne førte efter to perioder med 4- 2, men i tredje og sidste periode var de lokale kræfter brugt op. Nationalparksekretariatets hold vendte kampen og vandt med klare 9 - 6.

Michael Stolt, Nyord udtaler efter kampen:

- Vi ønsker at denne vigtige sag om indflydelse og magt skulle afgøres på vilje og entusiasme og ikke magtsprog. Og denne den første kamp var fair. Vi havde blot overset en lille detalje - det der med kondition. Vi blev kørt trætte af det veltrimmede embedsværk. Det skal vi huske i de kommende kampe.

- Samtidig illustrerer jo holdopstillingen, at der er forskel på David og Goliath. Vi valgte 5 spillere blandt øens i alt 70 faste og løse beboere. Møns nationalparksekretariat gik ikke kun udenfor egne rækker, de hentede tilmed en tredjedel af sine spillere fra den store nabø Falster.

- Men ret skal være ret, de vandt kampen klart, og vi skal blot lære at det er sværere at banke de store end de små. Men bare rolig, vi skal nok få skovlen under dem, afslutter Michael Stolt.

- Det var en oplevelse at møde de lokale på denne måde og vi ser frem til revanchen, tilføjer leder af sekretariatet i pilotprojektet, statsskovridder Claus Jespersen,

Begge hold glæder sig til de næste kampe og efterlyser i fællesskab en dommer, der i endnu højere grad interesser sig for spillets regler

Yderligere oplysninger om kamphandlingerne mellem de lokale beboere og myndighederne

Michael Stolt michael@stolt.dk

Claus Jespersen cje@sns.dk

Bilag I: DOF/Fugleværnsfondens mindretalsudtalelse vedr. implementering af onsdagsjagt.

På fællesmødet i Nyord Forsamlingshus den 3. december 2004 blev følgende besluttet jf.

"Referat fra møde i Nyord Forsamlingshus fredag d. 3. december 2004"

Ref.: Birger Steen Nielsen og Kurt Aagaard Nielsen:

-” Med ovennævnte bemærkninger til mandatet er der et enigt beboermøde bag Nyord-gruppens oplæg. (DOF laver mindretalsudtalelse, som vedlægges). ”

DOF og Fugleværnsfonden har efter tid til overvejelse valgt ikke at udarbejde mindretalsudtalelse.